

Županijski centar za gospodarenje otpadom Marišćina

Pritužba SG/E/2013/01

Pritužbeni mehanizam - Pritužbeni mehanizam - Pritužbeni mehanizam - Pritužbeni mehanizam

Izvješće o zaključcima

21. studenoga 2018.

Izvješće sastavio

Odsjek za pritužbeni mehanizam EIB-a

Dostavlja se:

Podnositelj pritužbe: Udruga Krizni eko stožer Marišćina

Nositelj projekta: Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost

Operator: Ekoplus

Zajmoprimec: Republika Hrvatska, Ministarstvo financija

Ovdje:

Upravljački odbor

Glavni tajnik

Glavni inspektor

Mjerodavne službe EIB-a

Pritužbeni mehanizam EIB-a

Pritužbeni mehanizam EIB-a zamišljen je kako bi se javnosti pružila podloga koja će omogućiti alternativno i preventivno rješavanja sporova u okolnostima kada pripadnici javnosti drže da je Grupacija EIB u nečemu pogriješila, tj. ako smatraju da je EIB počinio neku nepravilnost u postupanju. Pri ostvarivanju prava na izjavljivanje pritužbe protiv EIB-a, svakom pripadniku javnosti na raspolaganju je postupak na dvije razine: jednoj unutarnjoj, tj. pri Odsjeku za pritužbeni mehanizam (EIB-CM), i jednoj vanjskoj, tj. pred Europskim ombudsmanom (EO).

Podnositelji pritužbe koji nisu zadovoljni odgovorom EIB-CM-a mogu u roku od 15 dana od njegova primitka uložiti ponovljenu pritužbu. Osim toga, podnositelji pritužbe koji nisu zadovoljni ishodom postupka pred EIB-CM-om, a ne žele mu uložiti ponovljenu pritužbu, pritužbu protiv EIB-a zbog nepravilnosti u radu imaju pravo podnijeti i EO-u.

EO je ustanovljen temeljem Ugovora iz Maastrichta iz 1992. godine kao institucija EU-a kojoj se svaki građanin ili subjekt može potužiti radi provođenja istrage nad bilo kojom institucijom ili tijelom EU-a zbog nepravilnosti u postupanju. Nepravilnost u postupanju odnosi se na loše postupanje ili izostanak postupanja. Do toga dolazi kada Grupacija EIB ne postupa u skladu s mjerodavnim propisima i/ili utvrđenim politikama, standardima i postupcima, kada ne poštuje načela dobrog upravljanja ili krši ljudska prava. Neki od primjera koje navodi EO odnose se na administrativne nepravilnosti, nepošteno postupanje, diskriminaciju, zlouporabu ovlasti, izostanak odgovora, uskraćivanje informacija i nepotrebno odgađanje. Nepravilnost u postupanju može se odnositi i na utjecaj djelatnosti Grupacije EIB na okoliš i društvo, kao i na politike EIB-a vezane uz projektni ciklus te njegove druge mjerodavne politike.

Pritužbeni mehanizam EIB-a nije zamišljen isključivo radi bavljenja EIB-ovim nepridržavanjem vlastitih politika i postupaka, već i radi nastojanja da se riješe sporna pitanja koja istaknu podnositelji pritužbi, poput onih vezanih uz provedbu projekata.

Za opširnije i podrobnejne informacije o Pritužbenom mehanizmu EIB-a, posjetite naše mrežne stranice na adresi: <http://www.eib.org/about/accountability/complaints/index.htm>

Sadržaj

SAŽETAK	5
1. PRITUŽBA (NAVODI I ZAHTJEVI).....	7
2. POLAZNE OSNOVE	8
3. REGULATORNI OKVIR	10
4. PROVEDENE RADNJE.....	11
5. NALAZI, ZAKLJUČCI I PREPORUKE/PRIJEDLOZI ZA POBOLJŠANJA PO POJEDINAČNIM NAVODIMA IZ PRITUŽBE	12
5.2. A – Navodi koji se odnose na provedbu projekta	14
5.2.1. A.1 – Privremeno odlagalište	14
5.2.2. A.2 – Pristupna cesta	18
5.3. B – Navodi koji se odnose na utjecaj na okoliš.....	20
5.3.1. B.1 – Neugodan miris.....	20
5.3.2. B.2 – Utjecaj na vodu za piće	22
5.4. C – Navodi koji se odnose na tehnologiju gospodarenja otpadom.....	24
5.4.1. C.1 – Primjena tehnologije MBO	24
5.4.2 C.2 – Kapacitet postrojenja za MBO.....	26
5.4.3 C.3 – Tržiste za plasman goriva proizvedenog u postrojenju za MBO	28
5.5. D – Navodi koji se odnose na troškove projekta.....	31
5.5.1 D.1 – Kapitalni izdaci.....	31
5.5.2 D.2 – Izdaci poslovanja.....	33
6. SAŽETAK ZAKLJUČAKA I PREPORUKA/PRIJEDLOGA ZA POBOLJŠANJE.....	35
POPIS KRATICA	42

SAŽETAK

Ovo izvješće odnosi se na pritužbu u vezi sa Županijskim centrom za gospodarenje otpadom (ŽCGO) Marišćina u Hrvatskoj (u dalnjem tekstu: projekt). Europska investicijska banka EIB, zajedno s Europskom komisijom i domaćim tijelima vlasti, sufinancira jednu od faza projekta sredstvima Okvirnog zajma.

Pritužba se sastoji od sljedećih navoda:

- Navodi koji se odnose na provedbu projekta
  - A.1 – Privremeno odlagalište
  - A.2 – Pristupna cesta
- Navodi koji se odnose na utjecaj na okoliš
  - B.1 – Neugodan miris
  - B.2 – Utjecaj na vodu za piće
- Navodi koji se odnose na tehnologiju gospodarenja otpadom
  - C.1 – Primjena tehnologije mehaničko-bioološke obrade (MBO)
  - C.2 – Kapacitet postrojenja za MBO
  - C.3 – Tržište za plasman goriva proizvedenog u postrojenju za MBO
- Navodi koji se odnose na troškove projekta
  - D.1 – Kapitalni izdaci
  - D.2 – Izdaci poslovanja.

S obzirom na **projektne planove i/ili mjerodavne standarde**, Pritužbeni mehanizam EIB-a nakon provedenog razmatranja zaključuje (i) da je u odnosu na pet pritužbenih navoda projekt u skladu s projektnim planovima i/ili mjerodavnim standardima; (ii) da su se u odnosu na jedan pritužbeni navod pred projektom javili izazovi, ali su ti izazovi u međuvremenu riješeni i projekt je u skladu sa standardima koji se na njega primjenjuju; i (iii) da u odnosu na tri pritužbena navoda iz pritužbe projekt još uvijek nije u potpunom skladu s projektnim planovima i/ili mjerodavnim standardima.

Opis	Pritužbeni navodi
Projekt je u skladu s projektnim planovima i/ili mjerodavnim standardima.	A.2; B.2; C.1; C.2; D.1
U vrijeme podnošenja pritužbe, pred projektom su stajali izazovi, ali ti su izazovi u međuvremenu riješeni i projekt je u skladu sa standardima koji se na njega primjenjuju.	B.1
Projekt još uvijek nije u potpunom skladu s projektnim planovima i/ili mjerodavnim standardima.	A.1; C.3; D.2

S obzirom na **ulogu EIB-a**, EIB-CM napominje kako u odgovornosti EIB-a ulaze kako ocjena projekta, tako i njegovo praćenje.

EIB-ova ocjena projekta obuhvatila je sve pritužbene navode izuzev navoda vezanog uz privremeno odlagalište (navod A.1), jer nije bilo nikakvih poznatih planova za skladištenje i odlaganje otpada unutar i oko ŽCGO-a prije početka njegovoga rada. S obzirom na to da sadržaj ocjene projekta nije pobliže određen, EIB-CM zaključuje da ovaj projekt pokazuje kako je ocjena projekta koja se sastoji od upitnika za zajmoprimca, obilaska lokacije i sastavljanja potankog izvješća primjerena.

S obzirom na praćenje projekta, EIB-CM napominje kako zajmoprimac nije izvjestio o sljedećem:

Pritužbeni mehanizam EIB-a

- privremenom skladištenju otpada na lokaciji Marišćina, odnosnoj presudi suda i ranim fazama rada privremenog odlagališta (navod A.1; navod B.1),
  - izazovima vezanim uz plasman goriva proizvedenog u postrojenju ŽCGO-a za MBO (navod C.3) i
  - povećanim izdacima poslovanja (navod D.2) prouzročenim višim troškovima zbrinjavanja goriva proizvedenog u postrojenju za MBO u odnosu na prvobitno predviđene;
- S obzirom na to, EIB-CM zaključuje da bi EIB-u ubuduće moglo biti od koristi kada bi zajmoprimec/nositelje projekata upoznavao s pitanjima o kojima su dužni izvješćivati, što bi trebalo uključivati i redovno izvješćivanje o otvorenim pitanjima obuhvaćenim pritužbom urudžbiranom pri EIB-CM-u.

Nakon što je obaviješten o pritužbi, EIB je pristupio aktivnom praćenju. EIB je obavio obilaske lokacije i pratilo zbivanja u pogledu konkretnih pitanja istaknutih u pritužbi.

S obzirom na to da je EIB obavio ocjenu i praćenje projekta, EIB-CM zaključuje da su pritužbeni navodi neosnovani u odnosu na ulogu EIB-a.

EIB je potvrdio kako će u okviru svog postupka praćenja i dalje motriti:

- je li privremeno odlagalište (navod A.1) zatvoreno u skladu s mjerodavnim standardima,
- je li osiguran plasman goriva proizvedenog u postrojenju za MBO (navod C.3) i
- je li se novo rješenje za plasman tog goriva pozitivno odrazilo na izdatke poslovanja ŽCGO-a (navod D.2).

EIB-CM napominje kako se na državnoj razini upravo provode aktivnosti radi rješavanja pitanja plasmana goriva proizvedenog u ŽCGO-ima u Hrvatskoj.

EIB-CM predlaže EIB-u da razmisli o tome:

- da ubuduće pojasni sadržaj ocjene projekta tako što će svoje osoblje uputiti u to kako obaviti ocjenu projekta;
- da zajmoprimec/nositelje projekata ubuduće upozna s pitanjima o kojima su dužni izvješćivati, što bi trebalo uključivati i redovno izvješćivanje o otvorenim pitanjima obuhvaćenim pritužbom urudžbiranom pri EIB-CM-u.
- da domaćim tijelima vlasti ponudi tehničku pomoć u osiguravanju plasmana proizvedenog u ŽCGO-ima u Hrvatskoj.

1. PRITUŽBA (NAVODI I ZAHTJEVI)

- 1.1. U ožujku 2013. godine, EIB-ov Pritužbeni mehanizam (EIB-CM) zaprimio je pritužbu Udruge Krizni eko stožer Marišćina¹, nevladine organizacije koja se bavi pitanjima gospodarenja otpadom na području Primorsko-goranske županije (PGŽ) u Hrvatskoj (u daljnjem tekstu: podnositelj pritužbe). Pritužba se odnosi na Županijski centar za gospodarenje otpadom (ŽCGO) Marišćina u Općini Viškovo u PGŽ-u.
- 1.2. Pritužba se sastoji od više navoda koji su izneseni u tri različita podneska zaprimljena u ožujku i srpnju 2013. godine. Tablica 1 u nastavku sadrži sažetak tih pritužbenih navoda. Svi pritužbeni navodi sadržani u tablici 1 obrađuju se u poglavljiju 5. ovoga izvješća.

TABLICA 1 – SAŽETAK PRITUŽBENIH NAVODA

Navodi		Sažetak navoda iz pritužbe zaprimljene od njezinog podnositelja
A – Navodi koji se odnose na provedbu projekta		
A.1 Privremeno odlagalište	Cjelokupni projekt ŽCGO-a Marišćina proveden je različito od prvobitnog plana provedbe time što je u njega uključeno privremeno skladištenje otpada u ŽCGO-u Marišćina i njegovo kasnije odlaganje na privremenom odlagalištu.	
A.2 Pristupna cesta	Nije izgrađena pristupna cesta do ŽCGO-a Marišćina.	
B - Navodi koji se odnose na utjecaj na okoliš		
B.1 Neugodan miris	Iz ŽCGO-a Marišćina, uključujući privremeno odlagalište i prostor za skladištenje otpada, širi se neugodan miris koji utječe na tamošnje stanovništvo.	
B.2 Utjecaj na vodu za piće	ŽCGO Marišćina, uključujući privremeno odlagalište, mogao bi utjecati na vodu za piće.	
C - Navodi koji se odnose na tehnologiju gospodarenja otpadom		
C.1 Primjena tehnologije MBO	ŽCGO Marišćina počiva na zastarjeloj tehnologiji mehaničko-biološke obrade (MBO) otpada, što će Hrvatsku sprječiti u pridržavanju propisa EU-a.	
C.2 Kapacitet postrojenja za MBO	Kapacitet postrojenja za MBO je prevelik.	
C.3 Tržište za plasman goriva proizvedenog u postrojenju za MBO	Postrojenje za MBO neće proizvoditi kruto oporabljeno gorivo (SRF), već niskokalorično, neutrživo gorivo dobiveno iz otpada (RDF), za kojim neće biti nikakve potražnje ili će potražnja u najboljem slučaju biti kolebljiva.	
D - Navodi koji se odnose na troškove projekta		
D.1 Kapitalni izdaci	Ukupni troškovi projekta nisu nikada propisno objavljeni.	
D.2 Izdaci poslovanja	Troškovi poslovanja ŽCGO-a Marišćina bit će viši od procijenjenih.	

- 1.3. Podnositelj pritužbe poziva na primjereni korištenje sredstava s obzirom na dobrobit stanovnika Općine Viškovo i okoline.

¹<http://www.mariscina.com/> (pristupljeno 26. listopada 2018.)

2. POLAZNE OSNOVE

2.1. Zajmoprimac je hrvatsko Ministarstvo finansija² (u dalnjem tekstu: zajmoprimac)³. Projekt ŽCGO-a Marišćina provodi hrvatski Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost (u dalnjem tekstu: nositelj projekta.)⁴. Projektom upravlja Ekoplus⁵, trgovačko društvo za gospodarenje otpadom koje su osnovali Županija i županijska javna komunalna poduzeća (u dalnjem tekstu: operator)⁶. ŽCGO Marišćina opslužuje građane PGŽ-a⁷.

SLIKA 1 – POLOŽAJ ŽCGO-a MARIŠĆINA UNUTAR PGŽ-a⁸

2.2. Cjelokupni projekt ŽCGO Marišćina obuhvaća sljedeće četiri faze koje su jasno određene te su tehnički i finansijski neovisne:

- Faza 0 – odnosi se na pripremne radove⁹;
- Faza 1 – obuhvaća izgradnju postrojenja za MBO i dvije odlagališne plohe;
- Faza 2 – obuhvaća izgradnju pet općinskih pretovarnih stanica;

² <http://www.mfin.hr/en> (pristupljeno 26. listopada 2018.)

³ Ugovor o financiranju između Republike Hrvatske i Europske investicijske banke za projekt sufinanciranja EU IPA ISPA 2007-2011, od 30. rujna 2010., FI br.25 749(HR) (NN – Međunarodni ugovori Republike Hrvatske br. 10/10) – dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/međunarodni/2010_12_10_126.html (u dalnjem tekstu: Ugovor o financiraju).

⁴ <http://www.fzoeu.hr/en/home/> (pristupljeno 26. listopada 2018.)

⁵ <http://www.ekoplus.hr/> (pristupljeno 26. listopada 2018.)

⁶ Kada se govori o „operatoru“ i „nositelju projekta“, u Ugovoru o financiranju rabi se i izraz „korisnik“.

⁷ PGŽ sastoji se od 36 gradova i općina s približno 296.000 stanovnika - <http://www.pgzh.hr/> (pristupljeno 26. listopada 2018.)

⁸ Slika 1 iz Sažetka PUO-a za ŽCGO Marišćina, prosinac 2009.

⁹ Npr. otkup zemljišta, projektiranje, pribavljanje dozvola – Poglavlje B Izvješća o obavljenoj reviziji - Gospodarenje otpadom na području Primorsko-goranske županije, Rijeka, listopad 2014., dostupno na: <http://www.revizija.hr/izvjesca/2014/r-2014/revizije-ucinkovitosti/gospodarenje-otpadom/gospodarenje-otpadom-na-području-primorsko-goranske-zupanije.pdf> (pristupljeno 26. listopada 2018.)

- Faza 3 – obuhvaća proširenje odlagališta i izgradnju postrojenja za proizvodnju energije¹⁰.

Financiranje sredstvima EIB-a ograničeno je samo na Fazu 1 cjelokupnog projekta. Faza 1 projekta sastoji se od sljedećeg:

- izgradnja postrojenja za MBO s kapacitetom za obradu približno 100.000 tona miješanog komunalnog otpada godišnje, pri čemu se MBO-om izdvajaju:
  - materijali koji se mogu reciklirati (približno 5%),
  - gorivo (SRF) (približno 35%) i
  - voda (približno 25%)

iz ulaznih tokova otpada, dok se ostatni dio (približno 35%) zbrinjava na bioreaktivnom odlagalištu.

- izgradnja dviju odlagališnih ploha:
  - bioreaktivnog odlagališta, tj. odlagališne plohe kapaciteta 201.700 m³ na kojoj se primjenjuje tehnologija bioreaktora radi olakšavanja biorazgradnje i povećanja proizvodnje i prikupljanja odlagališnog plina i
  - industrijskog odlagališta, tj. odlagališne plohe kapaciteta 263.095 m³ za neopasni industrijski otpad;
- izgradnja reciklažnog dvorišta¹¹.

2.3. Radovi na Fazi 1 trajali su od 2013. do 2015. godine¹². Primopredaja između nositelja projekta i operatora izvršena je 2016. godine. Po završetku razdoblja probnog rada, ŽCGO službeno je pušten u rad u veljači 2017. godine¹³. Do listopada 2018. godine još se nije krenulo s provedbom Faze 3 projekta. ŽCGO Marišćina smješten je na novoizgrađenom zemljištu, 750 m od najbližeg stambenog naselja.

2.4. Financiranje sredstvima EIB-a dio je Okvirnog zajma EIB-a¹⁴ ugovorenog u rujnu 2010. godine. Iz tog Okvirnog zajma, EIB odobrava sredstava za sufinanciranje više potprojekata¹⁵ u Hrvatskoj, koji se sufinanciraju u okviru Instrumenta prepristupne pomoći (IPA) i iz drugih finansijskih izvora¹⁶. Financiranje iz IPA-e sastoji se od bespovratnih potpora kojima se Hrvatskoj pomagalo u ispunjavanju uvjeta za članstvo u EU-u¹⁷. Financiranje sredstvima EIB-a dio je nacionalnog doprinosa za sufinancirane projekte¹⁸.

¹⁰ Odjeljak 4.1. Dodatka I. Dvostranog sporazuma o projektu između Vlade Republike Hrvatske i Komisije Europskih zajednica vezano uz sufinanciranje velikog projekta „Županijski centar za gospodarenje otpadom Marišćina“ CCI BR.: 2007HR16IPR001 u okviru Instrumenta prepristupne pomoći (IPA) IPA Komponenta III – „Regionalni razvoj“ (NN – Međunarodni ugovori Republike Hrvatske br. 8/09, 11/11 i 3/13) (u daljnjem tekstu: Dvostrani sporazum o projektu).

¹¹ Točke 4. i 6. Dodatka I. Dvostranog sporazuma o projektu.

¹² <http://www.novilist.hr/index.php/lavout/set/print/Vijesti/Rijeka/Konacno-stigla-pravomocna-privremena-dozvola-Centar-Mariscina-poceo-zaprimati-otpad-na-obradu> (pristupljeno 26. listopada 2018.)

¹³ <http://www.novilist.hr/index.php/lavout/set/print/Vijesti/Rijeka/Konacno-stigla-pravomocna-privremena-dozvola-Centar-Mariscina-poceo-zaprimati-otpad-na-obradu> (pristupljeno 26. listopada 2018.)

¹⁴ <http://www.eib.org/projects/pipelines/pipeline/20100280> (pristupljeno 26. listopada 2018.). Napominjemo kako se svugdje u ovom izvješću radi lakšeg snalaženja rabi izraz „Okvirni zajam“. Kako se navodi u Ugovoru o financiranju (npr. u poglavljju A.1.1 Priloga A), taj zajam je Okvirni zajam/zajam za strukturne programe. Zajmovi za strukturne programe podvrsta su modela okvirnog zajma, a namijenjeni su sufinanciranju ulaganja u više potprojekata kojima upravljaju tijela javne uprave, a u ovom slučaju sufinancira ih Europska komisija (odjeljak A.3.2. točka 21. EIB-ovog Priručnika o okolišnoj i društvenoj praksi iz 2010. i Prilog A Ugovora o financiranju).

¹⁵ Napominjemo da se u Ugovoru o financiranju namjesto izraza „potprojekt“ rabi izraz „investicijski projekt“.

¹⁶ Uvodne izjave 1.i 4. Ugovora o financiranju.

¹⁷ Hrvatska je pristupila Europskoj uniji 1. srpnja 2013. godine. Države članice EU-a nemaju pravo na daljnje financiranje iz instrumenta IPA osim ako se ono ne odnosi na prekograničnu suradnju sa zemljama koje imaju pravo na financiranje iz IPA-e.

¹⁸ Prilog A odjeljak A.1.1. Ugovora o financiranju.

3. REGULATORNI OKVIR

Rad EIB-CM-a

- 3.1. EIB-CM uspostavljen je radi rješavanja pritužbi na navodne nepravilnosti u postupanju EIB-a¹⁹. Nepravilnost u postupanju odnosi se na loše postupanje ili izostanak postupanja. Do toga dolazi kada Grupacija EIB ne postupa u skladu s mjerodavnim propisima i/ili utvrđenim politikama, standardima i postupcima. Nepravilnost u postupanju može se odnositi i na utjecaj djelatnosti EIB-a na okoliš i društvo²⁰. Svaka osoba ili skupina koja smatra kako je u postupanju EIB-a došlo do neke nepravilnosti može uložiti pritužbu²¹.
- 3.2. EIB-CM provodi ocjenu usklađenosti po pritužbama koje ispunjavaju određene uvjete. Ocjena usklađenosti omogućuje EIB-CM-u donošenje neovisnog i razložnog mišljenja o navodima iz zaprimljenih pritužbi²². Ovisno o okolnostima pojedinog predmeta, EIB-CM može uputiti EIB-u određene preporuke ili prijedloge za poboljšanja.

Standardi koji se primjenjuju na projekt

- 3.3. Projekt mora biti u skladu s mjerodavnim zakonodavstvom EU-a i domaćim propisima²³, što uključuje i propise u području okoliša²⁴. Primjerice, projekt mora biti u skladu s Okvirnim direktivama EU-a o otpadu²⁵ i Direktivom o odlagalištima²⁶. Okvirnom direktivom o otpadu uvodi se hijerarhija otpada koja recikliranju otpada daje prednost u odnosu na njegovu energetsku uporabu, dok potonjoj daje prednost u odnosu na zbrinjavanje otpada²⁷. Prema Direktivi o odlagalištima, Hrvatska je dužna smanjiti udio biorazgradivog komunalnog otpada koji odlazi na odlagališta na 35% količine koja je u njoj proizvedena 1997. godine²⁸. Prema Direktivi o odlagalištima, Hrvatska je do kraja 2018. godine također dužna zatvoriti sva svoja postojeća odlagališta koja nisu u skladu s tom Direktivom²⁹. Cjelokupna procjena utjecaja projekta na okoliš mora se provesti u skladu s Direktivom o procjeni utjecaja na okoliš (PUO)³⁰.

Te direktive prenesene su u hrvatski pravni sustav, točnije, u domaće zakonodavstvo u području okoliša i gospodarenja otpadom. Provode se u okviru državne strategije i planova gospodarenja otpadom te na temelju brojnih odobrenja koja izdaju nadležna tijela (npr. rješenje o PUO-u).

¹⁹ Odjeljak II. t. 3. i 4. i odjeljak III. t. 1.4. Načela, djelokruga i poslovnika Pritužbenog mehanizma Europske investicijske banke (NDPPM).

²⁰ Odjeljak II. t. 1.2. NDPPM-a.

²¹ Odjeljak IV. t. 2. NDPPM-a.

²² Točka 5.6.5. Radnih postupaka Pritužbenog mehanizma Europske investicijske banke.

²³ Članak 6. st. 6.05. t. (f) Ugovora o financiranju.

²⁴ Članak 36. Izjave EIB-a o okolišnim i društvenim načelima i standardima iz 2009.

²⁵ Direktiva 2008/98/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 19. studenog 2008. o otpadu i stavljanju izvan snage određenih direktiva.

²⁶ Direktiva Vijeća 1999/31/EZ od 26. travnja 1999. o odlagalištima otpada.

²⁷ Članak 4. Okvirne direktive o otpadu. Napominjemo da je prema članku 4. stavku 2. Direktive odstupanje od te hijerarhije dopušteno u slučajevima gdje je to opravданo.

²⁸ Članak 5. Direktive o odlagalištima i Prilog V. Ugovora o pristupanju Hrvatske, uzimajući u obzir glavu III. istog (2012.).

²⁹ Članak 14. Direktive o odlagalištima i Prilog V. Ugovora o pristupanju Hrvatske, uzimajući u obzir glavu III. istog (2012.).

³⁰ Sadašnja Direktiva 2011/92/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o procjeni učinaka određenih javnih i privatnih projekata na okoliš.

Raspodjela odgovornosti

- 3.4. EIB mora osigurati da se njegova sredstva koriste što je racionalnije moguće u interesu EU-a³¹. Tu obvezu EIB ispunjava tijekom svoje procjene i praćenja projekta.
- 3.5. Što se tiče procjene, EIB provodi postupak u dva koraka. Prvi korak odnosi se na EIB-ovu procjenu samog okvirnog zajma. Kako se navodi u odjeljku 2.4., sredstva EIB-a za financiranje ŽCGO-a Marišćina osigurana su iz Okvirnog zajma EIB-a. Okvirni zajam sličan je projektima koji se sastoje od više potprojekata, kod kojih se, zbog nepotpunih spoznaja u fazi procjene, odluke o financiranju pojedinačnih potprojekata moraju donositi nakon odobrenja Upravnog vijeća EIB-a na temelju dodatnih spoznaja³².

Drugi korak odnosi se na moguću EIB-ovu procjenu/ocjenu pojedinačnih potprojekata. Naime, EIB je dužan:

- obaviti cijelovitu ekonomsku, tehničku, okolišnu i društvenu **procjenu** potprojekata kod kojih troškovi ulaganja iznose 50 milijuna eura ili više te ih dati Upravnom vijeću EIB-a na odobrenje³³ i
- obaviti okolišnu i društvenu **ocjenu** potprojekata kod kojih troškovi iznose između 10 milijuna i 50 milijuna eura³⁴.

Dok je sadržaj EIB-ove procjene jasno određen, to se ne može ustvrditi i za sadržaj ocjene. Sadržaj ocjene ovisi o stručnoj prosudbi EIB-a utemeljenoj na veličini, vrsti i okolnostima potprojekta.

- 3.6. Osim procjene/ocjene, EIB je dužan provesti i fizičko praćenje. Fizičko praćenje projekta omogućuje EIB-u da prepozna probleme koji se javljaju ili bi se mogli pojaviti te da što je prije moguće ublaži rizike povezane s projektom.
- 3.7. Opću odgovornost za provedbu potprojekata obuhvaćenih okvirnim zajmom snosi zajmoprimec³⁵. Zajmoprimec je dužan osigurati da nositelji projekata i operatori provode pojedine projekte u skladu sa standardima koji se na iste primjenjuju (vidi odj. 3.3.)³⁶.

4. PROVEDENE RADNJE

- 4.1. Po zaprimanju i zabilježbi pritužbe, EIB-CM je u vlastitim prostorijama obavio početnu ocjenu i posavjetovao se s mjerodavnim službama EIB-a. EIB-CM se posavjetovao i sa zajmoprimecem, koji se pri sastavljanju svojih očitovanja savjetovao s nositeljem projekta i operatorom.

U prosincu 2013. godine, EIB-CM obavio je obilazak lokacije projekta. Tijekom tog posjeta, EIB-CM sastao se s predstavnicima Europske komisije, nositelja projekta, operatora i podnositelja pritužbe.

³¹ Članak 19. Statuta EIB-a.

³² Odjeljak A.3.2. točka 21. EIB-ovog Priručnika o okolišnoj i društvenoj praksi iz 2010.

³³ Prilog A odjeljak A.1.2.2 Ugovora o Financiranju.

³⁴ Prilog A odjeljak A.1.2.2 Ugovora o Financiranju.

³⁵ Uvodna izjava 2. Ugovora o Financiranju.

³⁶ Članak 6. st. 6.05. t. (f) Ugovora o Financiranju.

- 4.2. Za čitavog trajanja ocjene usklađenosti, EIB-CM nastavio je s prikupljanjem i ispitivanjem podataka. Primjerice, tijekom sastanka u Zagrebu 2015. godine, EIB-CM prikupio je dodatne podatke o gospodarenju otpadom u Hrvatskoj³⁷. EIB-CM ispitao je mjerodavno zakonodavstvo, strateško-planske dokumente i izvješća, a pratio je i izvješćivanje o ŽCGO-u u sredstvima javnog priopćavanja.
- 4.3. Na temelju prikupljenih i ispitanih podataka, EIB-CM sastavio je ovo izvješće o zaključcima.

5. NALAZI, ZAKLJUČCI I PREPORUKE/PRIJEDLOZI ZA POBOLJŠANJA PO POJEDINACNIM NAVODIMA IZ PRITUŽBE

Nalazi, zaključci i preporuke/prijedlozi za poboljšanja u odnosu na pojedinačne navode iz pritužbe izneseni su u odjelicima od 5.2. do 5.5. u nastavku. Kako bi se izbjeglo nepotrebno ponavljanje, u odjeljku 5.1. daje se **opći uvod posvećen EIB-ovom postupku procjene/ocjene projekta i praćenja**, a više pojedinosti značajnih za svaki pojedini navod izneseno je u odjelicima od 5.2. do 5.5.

5.1. Opći pregled EIB-ovog postupka procjene/ocjene projekta i praćenja

- 5.1.1. Godine 2010., EIB je obavio procjenu Okvirnog zajma, što je obuhvačalo opću analizu sektora gospodarenja otpadom u Hrvatskoj.
- 5.1.2. Godine 2012., u skladu s Ugovorom o financiranju, EIB je obavio ocjenu potprojekta ŽCGO Marišćina (u dalnjem tekstu: ocjena projekta). Ugovor o financiranju zahtijeva ograničenu ocjenu potprojekata čiji su troškovi između 10 milijuna i 50 milijuna eura (vidi odj. 3.5.) i navodi ŽCGO Marišćina kao jedan od projekata za koje se zahtijeva ta ocjena. Troškovi Faza 0, 1 i 2 projekta ŽCGO Marišćina iznose 43,8 milijuna eura (vidi t. 5.5.1.3.).

Troškove Faza 0, 1 i 2 (vidi odj. 2.2.) EIB smatra troškovima provedbe projekta. EIB ne smatra da su troškovi Faze 3 (vidi odj. 2.2.) troškovi provedbe projekta jer nije izvjesno kada će se ta faza provoditi. Do listopada 2018. godine, radovi na Fazi 3 nisu ni otpočeli.

Kako se navodi u odjeljku 3.5., sadržaj ocjene projekta nije pobliže određen. U ovome slučaju, EIB je od nadležnih tijela u Hrvatskoj zatražio i dobio podatke u obliku upitnika, obavio obilazak lokacije i sastavio potanko izvješće o rezultatima ocjene projekta.

Ocenom je obuhvaćena i ocjena sljedećeg:

³⁷ Npr. studija pod naslovom „Ekološki zasnovan sustav gospodarenja komunalnim otpadom grada Rijeke s okolicom“ (Zagreb, ožujak 2013.), Katedra za inženjerstvo vode i okoliša, Fakultet strojarstva i brodogradnje Sveučilišta u Zagrebu, dostupna na hrvatskom jeziku na adresi: <http://www.mariscina.com/wp-content/uploads/2013/04/Studija-EZSGO-20130402.pdf> (pristupljeno 26. listopada 2018.).

- PUO-a projekta;
- posebnih vidova projekta kao što su:
  - plasman goriva proizведенog u ŽCGO-u i
  - ulazna pristojba ŽCGO-a.

5.1.3. Zajmoprimac je dužan dostavljati EIB-u godišnja izvješća o napretku projekta, u čiji obuhvat ulaze potprojekti financirani sredstvima Okvirnoga zajma³⁸. U tim izvješćima, zajmoprimac je posebice dužan izvijestiti o:

- svakom značajnjem problemu s utjecajem na okoliš,
- svakom značajnjem pitanju/problemu koji se pojavi,
- svakom značajnjem riziku koji može utjecati na rad projekta i
- svakoj tužbi u vezi s projektom³⁹.

Što se smatra dovoljno bitnim i značajnim da bi se o tome izvijestilo nije pobliže određeno.

U određenim slučajevima, zajmoprimac je EIB-u dužan dostaviti podatke koji su izvan obuhvata gore opisanih godišnjih izvješća. Primjerice, zajmoprimac je dužan žurno obavijestiti EIB o svakoj činjenici ili događaju o kojem ima spoznaje, a koji može znatno ugroziti ili utjecati na uvjete izvršenja ili funkciranja projekta⁴⁰.

Zajmoprimac je također dužan podnijeti izvješće o dovršenju projekta s obzirom na cjelokupni Okvirni zajam.⁴¹ U pravilu, od EIB-a se očekuje fizičko praćenje projekta obavljanjem jednog ili više obilazaka. To može obuhvaćati i praćenje zbivanja u vezi s okolišnim pitanjima na licu mjeseta⁴².

5.1.4. U skladu sa svojom obvezom izvješćivanja, zajmoprimac je izvijestio o provedbi potprojekta ŽCGO Marišćina. U lipnju 2014. godine, zajmoprimac je u svoje godišnje izvješće o napretku uključio obavijest o predmetnoj pritužbi⁴³. Naime, zajmoprimac je izvijestio kako se pritužba odnosi na privremeno odlagalište, primjenu tehnologije MBO i troškove projekta. Zajmoprimac je također izvijestio o posjeti EIB-CM-a (vidi odj. 4.1.) i koracima koje su nadležna tijela u Hrvatskoj poduzela kako bi dala tražena obrazloženja u vezi sa ŽCGO-om, privremenim skladištenjem otpada i privremenim odlagalištem.

5.1.5. Pritužba je podnesena približno u vrijeme početka radova na Fazi 1 projekta (vidi odj. 2.3.). Odmah po zaprimanju pritužbe, EIB je pristupio aktivnom praćenju. Obratio se zajmoprimcu s cijelim nizom pitanja vezanih uz navode iz uložene pritužbe. Nakon tog dopisa uslijedila su daljnja raspitivanja o navodima iz pritužbe. EIB je 2014. i 2015. godine obavio dva obilaska lokacije, pri čemu je također prikupio dodatne podatke u vezi s iznesenim navodima. Još u rujnu/listopadu 2018. godine, EIB je pratilo zbivanja oko određenih pitanja vezanih uz projekt.

EIB je primio na znanje i gledište koje je Europska komisija zauzela u odnosu na više pritužbenih navoda (npr. navoda A.1 – privremeno odlagalište; navoda A.2 – pristupna cesta;

³⁸ Odjeljak C.12.1 točka 233. EIB-ovog Priručnika o okolišnoj i društvenoj praksi iz 2010. te članak 8. st. 8.01. t. (a)(i) i Prilog A odjeljak A.2 tablica 3 Ugovora o financiranju.

³⁹ Članak 8. st. 8.01. t. (a)(i) i Prilog A odjeljak A.2 tablica 3 Ugovora o financiranju.

⁴⁰ Članak 8. st. 8.01. t. (c)(i) i (ii) Ugovora o financiranju.

⁴¹ Prilog A odjeljak A.2 tablica 4 Ugovora o financiranju.

⁴² Odjeljak C.12.1 točka 233. EIB-ovog Priručnika o okolišnoj i društvenoj praksi iz 2010.

⁴³ Prema Prilogu A odjeljku A.2 tablici 3 Ugovora o financiranju, godišnje izvješće o napretku podnosi se najkasnije do 30. lipnja svake godine za prethodnu godinu. To znači da je izvješćem podnesenim u lipnju 2014. obuhvaćeno razdoblje od siječnja do prosinca 2013.

navoda C.1 – primjena tehnologije MBO; i navoda D.1 – kapitalni izdaci). Europska komisija zaprimila je sličnu pritužbu od istog podnositelja početkom 2014. godine. Nakon što je istražila ova sporna pitanja, Komisija je zaključila kako nema očitih povreda prava EU-a, pa je u listopadu 2014. godine zatvorila predmet.

Od zajmoprimeca se očekuje da 2018. godine podnese izvješće o dovršenju projekta u odnosu na cjelokupni Okvirni zajam.

5.2. A – Navodi koji se odnose na provedbu projekta

5.2.1. A.1 –Privremeno odlagalište

Navod

5.2.1.1 *Cjelokupni projekt ŽCGO-a Marišćina proveden je različito od prvobitnog plana provedbe time što je u njega uključeno privremeno skladištenje otpada u ŽCGO-u Marišćina i njegovo kasnije odlaganje na privremenom odlagalištu.*

Nalazi

5.2.1.2 Kako je izloženo u odjeljku 2.2., cjelokupni projekt ŽCGO Marišćina sastoji se od nekoliko faza. Financiranje sredstvima EIB-a ograničeno je samo na Fazu 1 koja obuhvaća izgradnju postrojenja za MBO i dviju odlagališnih ploha.

Faza 1 ŽCGO-a službeno je puštena u rad u veljači 2017. godine (vidi odj. 2.3.). Gradovi i općine u PGŽ-u, tj. njihova poduzeća za gospodarenje otpadom, do tada su zbrinjavala sakupljeni otpad na drugim mjestima, uključujući tamošnja odlagališta koja nisu bila u skladu s Direktivom o odlagalištima.

5.2.1.3 Godine 2012., odlagalište Viškovo – kojim se koristila Čistoća, poduzeće za gospodarenje otpadom koje opslužuje devet gradova i općina na području PGŽ-a – doseglo je svoj puni kapacitet te je zatvoreno. Stoga je Čistoća morala pronaći neko drugo mjesto za zbrinjavanje otpada dok ŽCGO Marišćina ne bude pušten u rad.

Prvotno, u razdoblju od svibnja do rujna 2012. godine, Čistoća je privremeno balirala otpad i skladištala ga na platou na lokaciji Marišćina. Tijekom toga razdoblja, otpad je ispuštao neugodan miris. To je dovelo do sudske presude prema kojoj je Čistoća novčano kažnjena zbog toga što miješani komunalni otpad na privremenom platou na lokaciji Marišćina nije balirala, dovozila i skladištala na način kojim bi spriječila ispuštanje neugodnih mirisa u okoliš⁴⁴. To je dovelo i do stvaranja negativnog javnog mnijenja o projektu ŽCGO Marišćina.

Od rujna 2012. do rujna 2015. godine⁴⁵, Čistoća je zbrinjavala otpad na takozvanom privremenom odlagalištu. To odlagalište nazivalo se privremenim jer je prvobitna nakana bila iskopati otpad kada ŽCGO Marišćina bude pušten u rad, obraditi ga u postrojenju za MBO i

⁴⁴ Postupak je pokrenut u veljači 2013. godine. U studenom 2013. godine, Prekršajni sud u Rijeci donio je prvostupansku presudu (br. G-729/13-13). Visoki prekršajni sud potvrdio je prvostupansku presudu u ožujku 2015. godine (<http://www.novilist.hr/Vijesti/Rijeka/Pravomocna-presuda-KD-Cistoca-kriva-za-stetan-utjecaj-smetista-Mariscina-na-zdravje-mjestana> (pristupljeno 26. listopada 2018.)).

⁴⁵ Napominjemo kako je od rujna 2015. do veljače 2017. Čistoća zbrinjavala otpad na drugim odlagalištima u Hrvatskoj.

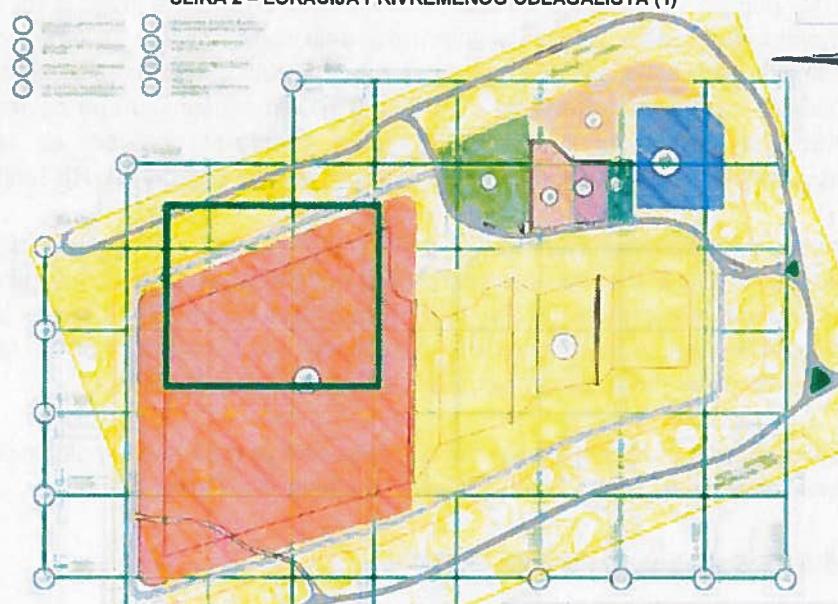
zbrinuti otpadni talog. Godine 2015., konzultanti su obavili ocjenu različitih mogućnosti za upravljanje privremenim odlagalištem i zaključili kako bi propisno zatvaranje odlagališta bilo najrazumnije rješenje. Stoga, privremeno odlagalište postalo je trajnim odlagalištem.

Nadležna tijela izdala su građevinsku dozvolu za privremeno odlagalište, čime je omogućeno zbrinjavanje otpada u razdoblju od rujna 2012. do rujna 2015. godine. Privremeno odlagalište projektirano je i izgrađeno u skladu s hrvatskom regulativom.

5.2.1.4 PUO ne predviđa skladištenje ili odlaganje otpada prije puštanja u rad ŽCGO-a Marišćina.

Lokacija na kojoj je izgrađeno privremeno odlagalište bila je obuhvaćena PUO-om za ŽCGO Marišćina u skladu s prvočitnim planom provedbe za cijelokupni ŽCGO Marišćina. EIB je imao pristup PUO-u prije donošenja odluke o financiranju ovoga projekta⁴⁶. Na slici 2 prikazan je izvadak iz PUO-a, gdje je površina previdena za proširenje odlagališta označena crvenom bojom (lijevo), dok je Faza 1 ŽCGO-a Marišćina označena drugim bojama (desno). Zeleni pravokutnik na slici označava trenutačnu lokaciju privremenog odlagališta koje je stoga izgrađeno na površini predviđenoj za proširenje odlagališta. Privremeno odlagalište izgrađeno je na zemljištu u vlasništvu operatora. Privremenim odlagalištem možda je skraćen vijek trajanja cijelokupnog odlagališta ŽCGO Marišćina⁴⁷.

SLIKA 2 – LOKACIJA PRIVREMENOG ODLAGALIŠTA (1)⁴⁸

5.2.1.5 Teško je povući crtu između možbitnog štetnog utjecaja na okoliš privremenog odlagališta i onog Faze 1 projekta ŽCGO Marišćina. Iz slike 3 u nastavku vidljivo je kolika je blizina između privremenog odlagališta (u zelenom pravokutniku) i Faze 1 projekta ŽCGO Marišćina, izgrađene u rujnu 2018. godine.

⁴⁶ Članak 1. st. 1.04B t.(vi) i članak 1. st. 1.08A t. (i) Ugovora o financiranju.

⁴⁷ Ukupni kapacitet privremenog odlagališta iznosi 200.000 tona. U razdoblju do 2012. do 2015. godine, otpad namijenjen obradi u postrojenju za MBO odlagao se na privremeno odlagalište bez prethodne obrade. S obzirom na to da se obradom otpada masa odloženog otpada smanjuje za 65% (vidi odj. 2.2.), na odlagalište je odloženo 130.000 tona otpada više nego što ga je trebalo biti. To može biti neutralizirano budućim smanjenjima odloženog otpada.

⁴⁸ Dodatak 2. Priloga III. Studije o PUO (Netehnički sažetak), gdje se prikazuje cijelokupni projekt ŽCGO Marišćina.

SLIKA3 – LOKACIJA PRIVREMENOG ODLAGALIŠTA (2)⁴⁹

K tome, privremeno odlagalište ima mnoge sličnosti s odlagališnim plohamama iz Faze 1 ŽCGO-a. Na primjer, i odlagalište iz Faze 1 i privremeno odlagalište imaju gornji i donji brtveni sloj (membranu), sustav za prikupljanje procijenih voda i sustav za otpolinjavanje odlagališta. Domaća nadležna tijela smatraju da se mjere zaštite okoliša koje se primjenjuju na Fazu 1 ŽCGO-a, određene u Rješenju o PUO-u ŽCGO-a, primjenjuju i na privremeno odlagalište. Primjerice, praćenje utjecaja privremenog odlagališta provodi se kao dio praćenja preporučenog za cijelokupni ŽCGO Marišćina, kako je određeno u Rješenju o PUO-u.

5.2.1.6 Domaća nadležna tijela u Hrvatskoj privremeno odlagalište ne smatraju dijelom cijelokupnog projekta ŽCGO Marišćina jer projekt privremenog odlagališta ima druge dionike i druge izvore financiranja. Privremenim odlagalištem upravljala je Čistoća, a gradili su ga i financirali Čistoća i nositelj projekta. Isto tako, u okolišnoj dozvoli izdanoj za ŽCGO Marišćina izrijekom se navodi kako privremeno odlagalište nije dio ŽCGO-a Marišćina⁵⁰.

Isto gledište dijeli i Europska komisija, koja smatra da privremeno odlagalište nije dio projekta financiranog sredstvima EU-a, tj. Faze 1 projekta ŽCGO Marišćina.

Uloga EIB-a (ocjena i praćenje projekta)

5.2.1.7 Privremeno odlagalište nije ulazilo u obuhvat EIB-ove ocjene projekta jer nije bilo nikakvih spoznaja o planovima za skladištenje i odlaganje otpada unutar i oko ŽCGO-a prije njegova puštanja u rad.

⁴⁹ Snimka s Google Eartha (pristupljeno 9. rujna 2018.)

⁵⁰ Rješenje o okolišnoj dozvoli br. UP/I 351-03/14-29 od 22. kolovoza 2014. godine, dostupno na adresi: http://www.mzoip.hr/doc/zupanijski_center_za_gospodarenje_otpadom_primorsko-goranske_zupanije_mariscina.pdf (na hrvatskom jeziku); (pristupljeno 26. listopada 2018.).

U okviru svoje obveze redovnog izvješćivanja, zajmoprimac je 2014. godine izvjestio da je podnositelj pritužbe EIB-CM-u uložio pritužbu u vezi s privremenim odlagalištem otpada (vidi odj. 5.1.4.). Međutim, zajmoprimac nije izvjestio o:

- skladištenju otpada na lokaciji Marišćina u 2012. godini,
- ranim fazama rada privremenog odlagališta (npr. u 2012. godini) i
- optužnom prijedlogu koji je u vezi s privremenim odlagalištem na lokaciji Marišćina podnesen u veljači 2013. godine i koji je u studenome iste godine doveo do donošenja presude.

EIB o svemu tome nije imao nikakve spoznaje dokle god ga s time nije upoznao podnositelj pritužbe.

Nakon što je obaviješten, EIB se raspitao i pristupio praćenju zbivanja u vezi s privremenim skladištenjem i odlaganjem otpada. EIB se javio zajmoprimcu manje od tri tjedna nakon zaprimanja pritužbe, održavao je komunikaciju i obavio dva posjeta Hrvatskoj tijekom kojih je proveo temeljito ispitivanje (uključujući obilazak lokacije) u vezi s privremenim odlagalištem⁵¹.

EIB se raspitao o provedbi projekta privremenog odlagališta, njegovoj usklađenosti s mjerodavnim standardima i njegovom utjecaju na Fazu 1 projekta ŽCGO Marišćina. EIB je zaključio kako je privremeno odlagalište poslovno i pravno gledano posve izvan obuhvata Faze 1 projekta ŽCGO Marišćina.

Što se tiče zatvaranja privremenog odlagališta, EIB je ustanovio kako je ono prekriveno zemljom i da su bazeni za prikupljanje procjednih voda postavljeni, ali nisu spojeni na baklju za spaljivanje plina, pa dolazi do ispuštanja odlagališnih plinova. EIB je zatražio da ga se obavijesti o zatvaranju privremenog odlagališta. Do rujna 2018. godine, privremeno odlagalište još uvijek nije bilo službeno zatvoreno, iako se s odlaganjem otpada prestalo u rujnu 2015. godine. EIB očekuje kako će zajmoprimac dati iscrpno povratno očitovanje o službenom zatvaranju privremenog odlagališta u okviru izvješća o dovršenju projekta. To povratno očitovanje trebalo bi sadržavati obavijest o tome je li privremeno odlagalište zatvoreno u skladu s mjerodavnim standardima.

Zaključci i preporuke/prijedlozi za poboljšanje

5.2.1.8 Cjelokupni projekt ŽCGO-a Marišćina proveden je različito od prvobitnog plana provedbe time što je u njega uključeno privremeno skladištenje otpada na lokaciji Marišćina i njegovo kasnije odlaganje na privremenom odlagalištu (vidi odj. 5.1.2. i t. 5.2.1.4.), što je vidljivo i iz PUO-a.). Premda se na privremenom odlagalištu od rujna 2015. godine ne odlaže nikakav otpad (vidi t. 5.2.1.3. i 5.2.1.7.), privremeno odlagalište još uvijek nije službeno zatvoreno u skladu s mjerodavnim standardima (vidi t. 5.2.1.7.). To bi možda moglo imati štetan utjecaj na okoliš, koji bi bilo teško razlučiti od možebitnog štetnog utjecaja koji bi na okoliš mogla imati Faza 1.

5.2.1.9 U odnosu na ulogu EIB-a, EIB-CM zaključuje da je ovaj pritužbeni navod neosnovan.

⁵¹ Posjete radi praćenja projekta obavljene su u srpnju 2014. i u studenome 2015. godine.

Pritužbeni mehanizam EIB-a

Zajmoprimac nije izvijestio o ranim fazama rada privremenog odlagališta, privremenom skladištenju otpada na lokaciji Marišćina i s time povezanoj sudskoj presudi. Zajmoprimac je u okviru svoje obveze redovnog izvješćivanja izvijestio jedino o pritužbi vezanoj uz privremeno odlagalište.

S obzirom na to da je teško povući crt u između možebitnog štetnog utjecaja na okoliš privremenog odlagališta i onog Faze 1 projekta ŽCGO Marišćina, EIB je u okviru svog postupka praćenja morao ispitati je li i privremeno odlagalište u skladu s mjerodavnim standardima. Sukladno tome, nakon što je zaprimio pritužbu, EIB je pristupio aktivnom praćenju. Obavio je obilaske lokacije i pratilo zbivanja u vezi s ovim pitanjem (vidi odj. 5.1.5. i t. 5.2.1.7.).

5.2.1.10 EIB je potvrdio kako će u okviru svog postupka praćenja i dalje motriti je li privremeno odlagalište zatvoreno u skladu s mjerodavnim standardima.

S obzirom na to da je EIB za privremeno skladištenje otpada prvi puta doznao iz predmetne pritužbe, EIB-CM predlaže EIB-u da razmisli o tome da zajmoprimce/nositelje projekata ubuduće upozna s pitanjima o kojima su dužni izvješćivati.

S obzirom na to da je ovaj pritužbeni navod neosnovan u odnosu na ulogu EIB-a, EIB-CM ne iznosi nikakve posebne preporuke u tom smislu.

5.2.2. A.2 – Pristupna cesta

Navod

5.2.2.1 *Nije izgrađena pristupna cesta do ŽCGO-a Marišćina.*

Nalazi

5.2.2.2 Pristupna cesta je obilaznica oko naselja Viškovo. Njezin je cilj smanjiti promet kroz naselje. Cesta se sastoji od tri dionice od kojih je jedna u nadležnosti općine, a druga u nadležnosti države (u dalnjem tekstu: investitor(i)).

5.2.2.3 Prva dionica ceste dovršena je u svibnju 2013. godine. Za preostale dvije dionice, nadležna tijela izdala su građevinsku dozvolu i pokrenula postupak javne nabave.

Međutim, premda su radovi na preostale dvije dionice otpočeli, nisu nikada dovršeni. Radovi su bili nedovršeni kada je ŽCGO u veljači 2017. godine pušten u rad⁵², a u istome stanju bili su i u listopadu 2018. godine.

⁵² <http://www.novilist.hr/index.php/layout/set/print/Vijesti/Rijeka/Konacno-stigla-pravomocna-privremena-dozvola-Centar-Mariscina-poceo-zaprimati-otpad-na-obradu> (pristupljeno 26. listopada 2018.)

S radovima se kasni zbog problema s odabranim izvođačem koji je zapao u finansijske teškoće⁵³. U prosincu 2017. godine, investitor je pristupio radnjama radi raskida ugovora s izvođačem, a kada će preostale dvije dionice biti dovršene, neizvjesno je⁵⁴.

5.2.2.4 Dok pristupna cesta ne bude u potpunosti dovršena, koristit će se alternativni pravac dogovoren s Općinom Viškovo⁵⁵. Alternativni pravac u skladu je s Elaboratom pod naslovom „Optimalni pravci pristupa ŽCGO Marišćina“, u kojem se potvrđuje kako je rad ŽCGO-a Marišćina moguć čak i bez ceste. Elaborat je dostavljen nadležnom tijelu u postupku PUO-a i prihvaćen je rješenjem ministarstva nadležnog za zaštitu okoliša od 3. veljače 2010. godine.

Uloga EIB-a (ocjena i praćenje projekta)

5.2.2.5 Tijekom ocjene projekta, EIB je ustanovio kako je u tijeku izgradnja 10,5 km nove pristupne ceste do ŽCGO-a. Prije dovršenja ocjene projekta, EIB se obratio domaćim nadležnim tijelima koja su ga obavijestila da pristupna cesta nije neophodna za rad ŽCGO-a, ali će poboljšati prometno stanje između ŽCGO-a i Grada Rijeke.

EIB-CM prima na znanje da zajmoprimac nije izvjestio o izazovima vezanim uz izgradnju pristupne ceste. EIB o tome nije imao nikakve spoznaje prije nego što je zaprimio predmetnu pritužbu.

Nakon što je obaviješten, EIB se raspitao i pristupio praćenju zbivanja u vezi s pristupnom cestom. EIB je ustanovio da su prisutna kašnjenja u izgradnji dviju dionica pristupne ceste. EIB je ustanovio i da će se do dovršenja te ceste rabiti alternativni pravac.

Zaključci i preporuke

5.2.2.6 Premda su dvije od tri dionice pristupne ceste do ŽCGO-a Marišćina i dalje nedovršene, za pristup ŽCGO-u Marišćina će se, u skladu s Rješenjem o PUO-u, rabiti alternativni pravac sve dok pristupna cesta ne bude u potpunosti dovršena.

5.2.2.7 U odnosu na ulogu EIB-a, EIB-CM zaključuje da je ovaj pritužbeni navod neosnovan. Pitanje pristupne ceste obuhvaćeno je EIB-ovom ocjenom projekta. EIB je pristupio aktivnom praćenju. Po zaprimanju pritužbe, EIB je pratilo zbivanja u vezi s ovim pitanjem (vidi odj. 5.1.5. i t. 5.2.2.5). EIB je ustanovio kako će se do dovršenja ceste rabiti alternativni pravac.

5.2.2.8 Stoga EIB-CM ne iznosi nikakve posebne preporuke u tom smislu.

⁵³ <http://www.novilist.hr/index.php/layout/set/print/Vijesti/Rijeka/Konacno-stigla-pravomocna-privremena-dozvola-Centar-Mariscina-poceo-zaprimati-otpad-na-obradu>(pristupljeno 26. listopada 2018.)

⁵⁴ Točka 2.1. Financijskog plana i plana rada za 2018. godinu, dostupnog na adresi: <https://www.ekoplus.hr/documents/FINANCIJSKI%20PLAN%20!PLAN%20RADA%20ZA%202018.pdf> (pristupljeno 26. listopada 2018.)

⁵⁵ Riječ je o prometnom pravcu preko Rupa - točka 2.2.2. Financijskog plana i plana rada operatora za 2018. godinu.

5.3. B – Navodi koji se odnose na utjecaj na okoliš

Sukladno odjeljku 5.2.1., EIB-CM u ovom dijelu izvješća objedinjeno razmatra utjecaj privremenog skladištenja otpada, privremenog odlagališta i Faze 1 ŽCGO-a Marišćina.

5.3.1. B.1 – Neugodan miris

Navod

5.3.1.1 Iz ŽCGO-a Marišćina, uključujući privremeno odlagalište i prostor za skladištenje otpada, širi se neugodan miris koji utječe na tamošnje stanovništvo.

Nalazi

5.3.1.2 U studiji izvodljivosti za ŽCGO-a iz 2007. godine potvrđuje se kako bi se iz postrojenja za MBO kao dijela Faze 1 ŽCGO-a mogao širiti neugodan miris. Kako bi se spriječilo stvaranje neugodnog mirisa, poduzeto je više mjer. Studija o PUO-u ŽCGO-a sadržava konkretnе mјere ublažavanja radi smanjenja neugodnog mirisa iz postrojenja za kompostiranje (koje bi se trebalo nalaziti u zatvorenom prostoru i koristiti se biofiltrima). Isti se pristup slijedi i u kasnijoj dokumentaciji i dozvolama.

Na primjer, u specifikaciji iz dokumentacije za nadmetanje predviđa se učinkovitost otklanjanja neugodnih mirisa na razini od $\geq 95\%$, odnosno najviša razina ispuštanja neugodnog mirisa manja od 300 jedinica mirisa po kubnom metru. Mjere za smanjenje neugodnih mirisa sadržane su i u okolišnoj dozvoli (npr. održavanje tlaka, primjena „vodene zavjese“, što kraće otvaranje ulaznih vrata hale za prijem otpada u postrojenje za MBO⁵⁶). Slične mјere predviđene su i dozvolom za gospodarenje otpadom⁵⁷.

5.3.1.3 Međutim, PUO nije sadržavao nikakve mјere za skladištenje otpada na lokaciji Marišćina jer ono nije bilo predviđeno prвobitnim planom provedbe za cjelokupni ŽCGO Marišćina (vidi t. 5.2.1.4.). Skladištenje otpada na lokaciji Marišćina dovelo je do sudske presude protiv Čistoće koja je novčano kažnjena jer miješani komunalni otpad nije skladištila na način kojim bi se spriječilo širenje neugodnih mirisa u razdoblju od svibnja do rujna 2012. godine (vidi t. 5.2.1.3.).

5.3.1.4 Unatoč tome, prema dostupnim spoznajama otad nije bilo kršenja mjerodavnih standarda. Od 2014. godine, Zavod za javno zdravstvo PGŽ-a prati pojavnosti neugodnih mirisa na više lokacija u okolini ŽCGO-a⁵⁸. To se odnosi i na razdoblje rada privremenog odlagališta, gdje je čistoća odlagala otpad od 2012. do 2015. godine (slika 3 pokazuje koliko su blizu privremeno odlagalište i ŽCGO).

U svoji izvješćima o praćenju, Zavod za javno zdravstvo PGŽ-a navodi da su neugodni mirisi zabilježeni u okolini ŽCGO-a i u više naselja, ali da granične vrijednosti emisija nisu

⁵⁶ BREF WT, poglavlje 4.2.2. u skladu s NRT 69. iz poglavlja 5.2.

⁵⁷ Dozvola za gospodarenje otpadom br. 2170/1-03-08/2-17-10 od 4. travnja 2017. godine dostupna na adresi: <http://reqdoz.azo.hr/DownloadFile.aspx?id=49828> (pristupljeno 26. listopada 2018.)

⁵⁸ http://www.novilist.hr/Vijesti/Rijeka/STANOVNICI-MARCELA-NA-MUKAMA-Inspektorima-neugodni-mirisi-s-Mariscine-nisu-dovoljno-intenzivni?meta_refresh=true (pristupljeno 26. listopada 2018.)

prekoračene⁵⁹. U kolovozu 2017. godine, inspekcija zaštite okoliša provela je praćenje pojavnosti neugodnih mirisa u okolini ŽCGO-a⁶⁰. Pritom je u okolini ŽCGO-a utvrdila pojavu neugodnih mirisa u tri od šest kategorija intenziteta. Točnije, inspekcija je u nekoliko navrata zabilježila pojavu neugodnog mirisa izuzetno slabog, slabog i srednje jakog intenziteta⁶¹.

5.3.1.5 U rujnu 2017. godine, sredstva javnog priopćavanja izvijestila su o tome kako su lokalne vlasti, operator ŽCGO-a Marićina i tamošnje stanovništvo pokrenuli aktivnosti radi daljnog smanjivanja neugodnih mirisa⁶². Riječ je o: neovisnoj reviziji izgradnje, uporabe i rada svih postrojenja ŽCGO-a koja utječe na kakvoću zraka; pošumljavanju prostora oko ŽCGO-a; osnivanju radne skupine sastavljene od predstavnika operatora, lokalnih vlasti, tamošnjeg stanovništva i PGŽ-a (npr. Zavoda za javno zdravstvo). Zadaća te radne skupine je praćenje kakvoće zraka te pojave neugodnih mirisa kao i njihovih izvora. Radna skupina osnovana je u siječnju 2018. godine i sastaje se otprilike jednom mjesечно⁶³. Nadalje, prema napisima u sredstvima javnog priopćavanja, operator je već poduzeo i druge korake ne bi li neugodne mirise sveo na najmanju moguću mjeru, a radi se o zamjeni biofiltra, usklađenjima u radu ŽCGO-a itd.

Uloga EIB-a (ocjena i praćenje projekta)

5.3.1.6 EIB je pregledao mjerodavnu projektu dokumentaciju poput PUO-a i specifikacije iz dokumentacije za nadmetanje, pri čemu su oboje sadržavali mjere za smanjenje neugodnih mirisa.

EIB-CM prima na znanje da zajmoprimec nije izvjestio o izazovima vezanim uz neugodne mirise. EIB o tome nije imao nikakve spoznaje prije nego što je zaprimio predmetnu pritužbu.

Nakon što je upoznat s pitanjem neugodnih mirisa, EIB se o njemu raspitao. Primjerice, 2103. godine obratio se zajmoprincu s pitanjima vezanim uz neugodne mirise iz privremenog odlagališta.

Zaključci i preporuke/prijedlozi za poboljšanje

5.3.1.7 To što je Čistoća u 2012. godini skladištila otpad na lokaciji Marićina dovelo je do stvaranja neugodnih mirisa, čime su prekršeni mjerodavni standardi. Međutim, prema dostupnim spoznajama, od tada nije bilo kršenja mjerodavnih standarda. Unatoč tome, neugodni mirisi i nadalje brinu mjesno stanovništvo⁶⁴. EIB-CM napominje kako operator, u suradnji s mještanima, poduzima određene mjere radi daljnog smanjivanja neugodnih mirisa.

5.3.1.8 U odnosu na ulogu EIB-a, EIB-CM zaključuje da je ovaj pritužbeni navod neosnovan. Pitanje neugodnih mirisa obuhvaćeno je EIB-ovom ocjenom projekta. Zajmoprimec nije izvijestio o

⁵⁹ <http://www.opcina-viskovo.hr/Pocetna/PRIOPCENJE-ZA-JAVNOST-VEZANO-ZA-OBJAVU-UDRUGE-KRIZ.aspx> (pristupljeno 9. listopada 2017.)

⁶⁰ Poglavlje 2.1. Financijskog plana i plana rada operatora za 2018. godinu.

⁶¹ http://www.novilist.hr/Vijesti/Rijeka/STANOVNICI-MARCELJA-NA-MUKAMA-Inspektorima-neugodni-mirisi-s-Mariscine-nisu-dovoljno-intenzivni?meta_refresh=true (pristupljeno 26. listopada 2018.)

⁶² http://www.novilist.hr/Vijesti/Rijeka/OPCINA-VISKOVO-PISALA-SVIMA-Zbog-smrada-s-Mariscine-slali-dopise-i-u-Bruxelles?meta_refresh=true (pristupljeno 26. listopada 2018.)

⁶³ Zapisnik o obavljenom inspekcijskom nadzoru zaštite okoliša od 3. kolovoza 2018., KLASA: 351-02/18-03/600, UR. BROJ: 517-08-1-4-18-2, dostupan na: <http://www.ekoplus.hr/novosti/4-8-2018/Zapisnik%20%C5%BDCGO%203.8.18.pdf> (pristupljeno 26. listopada 2018.)

⁶⁴ https://opcina-viskovo.hr/sites/default/files/files/zapisnik_sa_2._zbara_mjestana-konacno.pdf (pristupljeno 26. listopada 2018.)

Pritužbeni mehanizam EIB-a

sudskoj presudi vezanoj uz neugodne mirise (vidi t. 5.3.1.3.). Nakon što je zaprimio pritužbu, EIB je pristupio aktivnom praćenju. Obavio je obilaske lokacije i pratilo zbivanja u vezi s ovim pitanjem (vidit.5.1.5. i t. 5.3.1.6.).

5.3.1.9 S obzirom na to da je EIB za privremeno skladištenje otpada prvi puta doznao iz predmetne pritužbe, EIB-CM predlaže EIB-u da razmisli o tome da zajmoprimec/nositelje projekata ubuduće upozna s pitanjima o kojima su dužni izvješćivati.

S obzirom na to da je ovaj pritužbeni navod neosnovan u odnosu na ulogu EIB-a, EIB-CM ne iznosi nikakve posebne preporuke u tom smislu.

5.3.2. B.2 – Utjecaj na vodu za piće

Navod

5.3.2.1 ŽCGO Marišćina i privremeno odlagalište mogli bi zbog svoje lokacije utjecati na pitku vodu za Grad Rijeku.

Nalazi

5.3.2.2 Lokaciju ŽCGO-a odredila je Županijska skupština PGŽ-a 1999. godine⁶⁵. Odluka Skupštine kasnije se odrazila na Prostorni plan Županije iz 2000. godine⁶⁶.

Dio lokacije ŽCGO-a nalazio se unutar granica četvrte vodozaštitne zone. U toj zoni zabranjeno je ispuštanje nepročišćene otpadne vode. Godine 2000., ministarstvo nadležno za zaštitu okoliša osnovalo je povjerenstvo sa zadaćom razmatranja ispravke granica četvrte vodozaštitne zone⁶⁷. Provedena su inženjerska i geološka istraživanja⁶⁸ te je izrađena nova karta vodozaštitnih područja Grada Rijeke. Prema toj karti, lokacija ŽCGO-a Marišćina nalazi se izvan četvrte vodozaštitne zone. Skupština PGŽ-a spustila je razinu zaštite voda u skladu s kartom⁶⁹.

Lokacija ŽCGO-a potvrđena je u Županijskom planu gospodarenja otpadom iz 2007.⁷⁰ i Planu gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2007. – 2015.⁷¹

⁶⁵ Zaključak Županijske skupštine PGŽ od 3. lipnja 1999. (Klasa 021-04/01-20/99-2; Ur. br. 217/01-20/99-2).

⁶⁶ Prostorni plan Primorsko-goranske županije (SN Primorsko-goranske županije, br. 17/00).

⁶⁷ Odjeljak 13. Dodatka I. Dvostranog sporazuma o projektu iz 2009.

⁶⁸ Npr. Instituta za geološka istraživanja u Zagrebu.

⁶⁹ Sažetak PUO iz 2001.

⁷⁰ Poglavlje 2.2. Plana gospodarenja otpadom Primorsko-goranske županije (SN Primorsko-goranske županije, br. 17/XV).

⁷¹ Tablica 19 iz Plana gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2007.-2015. (NN br. 85/07, 126/10 i 31/11).

5.3.2.3 Provedena istraživanja pokazala su kako ŽCGO ne bi trebao utjecati na pitku vodu za Grad Rijeku. Na temelju hidrogeoloških istraživanja, u PUO-u iz 2003. godine⁷² zaključeno je kako lokacija ŽCGO-a nije hidrološki povezana s izvorima podzemne vode koji opskrbljuju Rijeku. K tome, kako se čitavo područje oko Rijeke, uključujući Marišćinu, nalazi na krškom terenu, već više od 20 godina provode se učestala hidrogeološka istraživanja, a ona potvrđuju da ŽCGO ne bi trebao utjecati na pitku vodu za Grad Rijeku.

5.3.2.4 Poduzete su i dodatne mjere kako bi se osiguralo da podzemne vode ne budu onečišćene. Primjerice, podzemne vode zaštićene su izgradnjom nepropusnog sloja na dnu odlagališnih ploha, uključujući i privremeno odlagalište. U dozvoli za gospodarenje otpadom zaključeno je kako su provedene mjere primjerene.

5.3.2.5 Provode se opsežna mjerjenja kakvoće vode⁷³. Svi rezultati dobiveni analizama kakvoće vode na odnosnim izvorištima dostavljaju se nadležnim institucijama u okviru izvješća u obliku i učestalošću propisanom vodopravnom dozvolom iz svibnja 2013 godine. U šest godina od početka rada privremenog odlagališta i u više od godinu dana od početka rada ŽCGO-a nije bilo nikakvih dokaza o utjecaju na vodu kojom se opskrbljuje Grad Rijeka.

Uloga EIB-a (ocjena i praćenje projekta)

5.3.2.6 EIB je pregledao mjerodavnu projektnu dokumentaciju poput PUO-a, gdje se zaključuje da lokacija ŽCGO-a nije hidrološki povezana s podzemnim vodama kojima se opskrbljuje Rijeka.

Nakon što je zaprimio pritužbu, EIB se raspitao o utjecaju na vodu za piće, te poglavito o ponovnom usklađivanju granica vodozaštitnih zona, rezultatima dosadašnjih hidroloških istraživanja, kao i mjerama zaštite i praćenja koje se provode.

Zaključci i preporuke

5.3.2.7 Lokacija ŽCGO-a Marišćina proizlazi iz sveobuhvatnog procesa. Provedena istraživanja pokazala su kako ŽCGO, uključujući privremeno odlagalište, ne bi trebao utjecati na pitku vodu za Grad Rijeku i kako nema dokaza o tome da je na nju do sada utjecala.

5.3.2.8 U odnosu na ulogu EIB-a, EIB-CM zaključuje da je ovaj pritužbeni navod neosnovan. EIB je pregledao mjerodavnu projektnu dokumentaciju i pristupio aktivnom praćenju. Nakon što je zaprimio pritužbu, EIB se raspitao o ovom pitanju (vidi odj. 5.1.5. i t. 5.3.2.6.).

5.3.2.9 Stoga EIB-CM ne iznosi nikakve posebne preporuke u tom smislu.

⁷² Napominjemo da su nadležna tijela 2010. godine izdala doradeno Rješenje o PUO-u slijedom studije o doradi rješenja o PUO iz 2009.

⁷³ Izvorište Rječina: osnovni fizikalno-kemijski, kemijski i mikrobiološki pokazatelji (temperatura zraka i vode, boja, mutnoća, pH-vrijednost, vodljivost, utrošak KMnO₄, amonij, nitriti, fosfat, klorid, sulfati, bromid, nitrati, fluorid, natrij, kalij, kalcij, magnezij, otopljeni kisik, BPK_s, dušik po Kjeldahlu, organski fosfor, UOU, broj aerobnih kolonija, fekalni koliformi, fekalni streptokoci) i specifične i opasne tvari (fenoli, mineralna ulja, PAU, BTEK, LHHU, anionski deterdženti, klorirani pesticidi i poliklorirani bifenili, THF + THTF, metali). Izvorišta Pod Jelšun i Cerovica pokazatelji sadržani u Tablici 1. Pravilnika o graničnim vrijednostima emisija otpadnih voda (NN 87/2010), pH-vrijednost, boja, miris, ukupna suspendirana tvar, KPK, BPK amonij, fenoli, ukupni organski ugljik, dotične teške kovine, i fluoridi, specifične i opasne tvari (fenoli, mineralna ulja, PAU, BTEK, LHHU, anionski deterdženti, klorirani pesticidi i poliklorirani bifenili, THF + THTF, kovine) i mikrobiološki pokazatelji (koliformne bakterije, koliformne bakterije fekalnog podrijetla, streptokoci fekalnog podrijetla, broj aerobnih bakterija).

5.4. C – Navodi koji se odnose na tehnologiju gospodarenja otpadom

Navodi obrađeni u ovom dijelu proizlaze iz revizije tehničko-tehnološke dokumentacije i tehnologije odabrane za projekt, koju je PGŽ naručio u siječnju 2013. godine. Ta revizija nije bila jedna od obveza prema Zakonu o gradnji. U lipnju 2013. godine, revizori su dostavili svoje izvješće PGŽ-u koji je ocijenio nalaze i proslijedio ih hrvatskim nadležnim tijelima⁷⁴.

5.4.1. C.1 – Primjena tehnologije MBO

Navod

5.4.1.1 ŽCGO Marićina počiva na zastarjeloj tehnologiji MBO, što će Hrvatsku spriječiti u pridržavanju propisa EU-a. Podnositelj pritužbe zahtjeva primarnu selekciju otpada na izvoru i primjenu suvremene tehnologije obrade kojom bi se izbjegla potreba za velikim ulaganjima u postrojenja za MBO.

Nalazi

5.4.1.2 Kako je izloženo u odjeljku 2.2., otpad koji se dovozi na ŽCGO Marićina obrađuje se u postrojenju za MBO. Ostatni dio (oko 35% ulaznog otpada) zbrinjava se na bioreaktorskom odlagalištu.

5.4.1.3 U ŽGCO Marićina se radi obrade u postrojenju za MBO ne odvozi sav proizvedeni otpad. Dio otpada sakuplja se odvojeno i reciklira. Općine i gradovi dužni su na svom području uvesti sustave odvojenog sakupljanja⁷⁵.

U Hrvatskoj se mjerodavnim strateško-planskim dokumentima podupire kombinirana primjena odvojenog sakupljanja i tehnologije MBO. U Strategiji gospodarenja otpadom Republike Hrvatske iz 2005. godine⁷⁶, kao strateški ciljevi gospodarenja otpadom navode se i odvojeno skupljanje otpada na izvoru⁷⁷ i gradnja postrojenja za MBO⁷⁸. Radi ispunjavanja tih ciljeva, u Strategiji se zagovara gradnja mreže sabirnih mjesta za odvojeno skupljanje otpada i ŽCGO-a, pri čemu bi potonji trebali imati postrojenja za MBO⁷⁹. U Planu gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2007.-2015.⁸⁰, MBO se navodi kao primjer suvremene tehnologije obrade otpada⁸¹. Od tog pristupa ne odstupa ni najnoviji Plan gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2017.-2022.⁸². U Planu gospodarenja otpadom PGŽ-a potvrđuje se nakana gradnje postrojenja za MBO u ŽCGO-u Marićina⁸³.

⁷⁴ http://www.novilist.hr/Vijesti/Rijeka/Komadina-Ni-negativan-odgovor-vise-ne-moze-zauzaviti-gradnju-deponija?meta_refresh=true (pristupljeno 26. listopada 2018.)

⁷⁵ Članci 28. i 35. Zakona o održivom gospodarenju otpadom (NN br. 94/13 i 73/17).

⁷⁶ Strategija gospodarenja otpadom Republike Hrvatske (NN br. 130/05). Strategijom se dugoročno određuje i usmjerava gospodarenje otpadom u Hrvatskoj – članak 8. Zakona o otpadu (NN br. 178/04, 111/06, 60/08 i 87/09).

⁷⁷ Točka 3.1.1.b Strategije gospodarenja otpadom.

⁷⁸ Točka 3.1.2.b Strategije gospodarenja otpadom.

⁷⁹ Točka 4.2.1 Strategije gospodarenja otpadom.

⁸⁰ Plan gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2007.-2015. (NN br. 85/07, 126/10 i 31/11). Plan je provedbeni dokument Strategije - članak 9. Zakona o otpadu.

⁸¹ Točka 5.2.8. Plana gospodarenja otpadom za razdoblje 2007.-2015.

⁸² Točka 1.2.1.5. Plana gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2017.-2022. godine(NN br. 3/17).

⁸³ Poglavlje V. Plana gospodarenja otpadom Primorsko-goranske županije (SN Primorsko goranske županije br. 17/XV). Planom gospodarenja otpadom PGŽ-a dodatno se razrađuju državna Strategija – članci 7. i 10. Zakona o otpadu.

Dovezeni miješani komunalni otpad obrađuje se u postrojenju za MBO izdvajanjem otpada za recikliranje (metal – oko 5% ulaznog otpada) i izdvajanje otpada za energetsku uporabu (gorivo (SRF) – oko 35% ulaznog otpada). Preostala količina zbrinjava se na bioreaktorskom odlagalištu. Ovakav pristup u skladu je s Okvirnom direktivom o otpadu (vidi odj. 3.3.) i domaćim zakonodavstvom⁸⁴, koji recikliraju otpada daju prednost u odnosu na njegovu energetsku uporabu, dok potonjoj daju prednost u odnosu na zbrinjavanje otpada⁸⁵.

5.4.1.4 Tehnološke značajke ŽCGO-a Marišćina proizlaze iz procesa pomognog planiranja. Primjerice, prilikom izmjena studije izvodljivosti za ŽCGO Marišćina, 2010. godine analizirane su različite inačice tehnologije MBO i s njima povezane vrste odlagališta. Slijedom primjene utvrđenih kriterija (npr. troškova, prihoda, usklađenosti s Direktivom o odlagalištima i Planom gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj), MBO s biološkim sušenjem i izdvajanjem materijala i goriva te s njime povezano bioreaktivno odlagalište odabrani su kao najbolja rješenja. Na prostoru EU-a, tehnologija MBO se 2014. godine uobičajeno i naširoko rabilo za obradu miješanog komunalnog otpada. Isto tako, kao jedno od rješenja za odlaganje otpada, EU je u to vrijeme predviđao bioreaktorska odlagališta.

5.4.1.5 Usklađenost ŽCGO-a Marišćina s mjerodavnim standardima osigurana je izdavanjem dozvola i inspekcijskim nadzorom. Primjerice, godine 2014. nadležna državna tijela izdala su okolišnu dozvolu za ŽCGO Marišćina⁸⁶. U dozvoli se potvrđuje da je ŽCGO izgrađen u skladu s domaćim zakonodavstvom, Strategijom gospodarenja otpadom i Planom gospodarenja otpadom. U vezi s time, inspekcija zaštite okoliša vodi brigu o tome da se rad ŽCGO-a odvija u skladu s dozvolom.

5.4.1.6 Što se tiče usklađenosti ovog pristupa s ciljevima smanjenja udjela biorazgradivog otpada koji završava na odlagalištima (vidi odj. 3.3.), nadležna državna tijela⁸⁷ i strateško-planski dokumenti⁸⁸ potvrđuju da će se primjenom MBO-a s biološkim sušenjem i reaktivnim odlagalištem ispuniti ti ciljevi utvrđeni Direktivom o odlagalištima. To smanjenje treba ostvariti predobradom miješanog komunalnog otpada u postrojenju za MBO (biološkim sušenjem i izdvajanjem dijelova biorazgradivog materijala), u spremi s odvojenim sakupljanjem otpada.

Uloga EIB-a (ocjena i praćenje projekta)

5.4.1.7 Godine 2010., EIB je obaviješten da je projekt u skladu s mjerodavnim strateško-planskim dokumentima⁸⁹. EIB se raspitao o razlozima za primjenu tehnologije MBO i bioreaktorskog odlagališta, a hrvatske vlasti su mu dale zadovoljavajuće odgovore. EIB se raspitao udovoljava li bioreaktivno odlagalište zahtjevima iz Direktive o odlagalištima, a vlasti u Hrvatskoj uvjerile su ga da im udovoljava. EIB je i sam obavio ocjenu kako bi sa sigurnošću utvrdio da su predložene tehnologije primjerene i sukladne zahtjevima.

⁸⁴ Članak 7.Zakona o održivom gospodarenju otpadom.

⁸⁵ Članak 7.Zakona o održivom gospodarenju otpadom.

⁸⁶ Rješenje o okolišnoj dozvoli

⁸⁷ U postrojenju za MBO proizvode se dva toka biorazgradivog otpada (gorivo i prosjev) i teški otpad.

Prva faza smanjenja mase biorazgradivog otpada iznosi približno 70%, što uključuje smanjenje mase biorazgradivog komunalnog otpada za oko 30% uslijed procesa biološkog sušenja (uglavnom zbog smanjenja sadržaja vode, ali i zbog raspadanja organske tvari) i smanjenje mase biorazgradivog komunalnog otpada za oko 40% zbog izdvajanja goriva. Druga faza smanjenja mase biorazgradivog komunalnog otpada za približno 91% nastupa nakon daljnje biološke obrade prosjeva (metanogene frakcije krutog komunalnog otpada) na kontroliranoj bioreaktivnoj odlagališnoj plohi.

⁸⁸ Točka 1.2.1.5. Plana gospodarenja otpadom za razdoblje 2017.-2022..

⁸⁹ Plan gospodarenja otpadom u PGŽ i Plan gospodarenja otpadom u RH za razdoblje 2007.-2015. i Prostorni plan PGŽ-a iz 2000.

Po zaprimanju pritužbe s predmetnim navodom, EIB je to pitanje iznio pred nadležna tijela koja su mu dala tražena obrazloženja. Godine 2014. EIB je zaključio da postrojenje za MBO počiva na dokazanoj tehnologiji u skladu s traženim specifikacijama.

Zaključci i preporuke

5.4.1.8 Tehnologija MBO, zajedno s odvojenim prikupljanjem otpada, u skladu je s mjerodavnim standardima (npr. Okvirnom direktivom o otpadu, Direktivom o odlagalištima i državnim strateško-planskim dokumentima). Odabir ove tehnologije ishod je sveobuhvatnog procesa, a njezina usklađenost s mjerodavnim standardima potvrđena je izdanim dozvolama i obavljenim inspekcijskim nadzorom.

5.4.1.9 U odnosu na ulogu EIB-a, EIB-CM zaključuje da je ovaj pritužbeni navod neosnovan. EIB je pregledao mjerodavnu projektu dokumentaciju i pristupio aktivnom praćenju. Nakon što je zaprimio pritužbu, EIB se raspitao o ovome pitanju (vidi odj. 5.1.5. i t. 5.4.1.7.).

5.4.1.10 Stoga EIB-CM ne iznosi nikakve posebne preporuke u tom smislu.

5.4.2. C.2 – Kapacitet postrojenja za MBO

Navod

5.4.2.1 *Kapacitet postrojenja za MBO je prevelik.*

Nalazi

5.4.2.2 Kapacitet postrojenja za MBO u izravnom je suodnosu s količinom otpada koji u tom postrojenju treba obraditi. Kako je izloženo u odjeljku 2.2., ukupni godišnji kapacitet postrojenja za MBO iznosi 100.000 tona.

5.4.2.3 ŽCGO Marišćina obavlja prihvat otpada s područja PGŽ-a. Godine 2011., PGŽ je sa svim gradovima i općinama na području županije sklopio ugovore o odvozu miješanog komunalnog otpada u ŽCGO.

U 2015. godini, na području PGŽ-a proizvedeno je 169.447 tona miješanog komunalnog otpada⁹⁰. Gotovo sav otpad proizведен na prostoru PGŽ-a obuhvaćen je organiziranim sustavom skupljanja otpada⁹¹. 125.839 tona zbrinuto je na odlagalištima⁹², što je dobrano iznad godišnjeg kapaciteta MBO-a. Ta brojka uključuje i 65.759 tona biorazgradivog komunalnog otpada⁹³. 43.608 tona prikupljeno je odvojeno ili nije uopće sakupljeno⁹⁴.

U usporedbi s količinama iz 2015. godine, cilj za 2022. godinu je:

- smanjiti ukupnu količinu proizvedenog miješanog komunalnog otpada za 5%,
- odvojeno prikupljati 60% mase proizvedenog miješanog komunalnog otpada i

⁹⁰ Tablica 2 iz Plana gospodarenja otpadom za razdoblje 2017–2022.

⁹¹ Izvješće o gospodarenju otpadom u PGŽ-u za 2010. godinu (SN PGŽ-a br. 20/2011).

⁹² Tablica 3 iz Plana gospodarenja otpadom za razdoblje 2017–2022.

⁹³ Tablica 3 iz Plana gospodarenja otpadom za razdoblje 2017–2022.

⁹⁴ Napominjemo da se 95% proizvedenog miješanog komunalnog otpada sakuplja sukladno Dodatku Dvostranog sporazuma o projektu.

- odvojeno prikupljati 40% mase proizvedenog biorazgradivog komunalnog otpada⁹⁵.

Dakle, u slučaju ispunjenja utvrđenog plana, u godini 2022. oko 65.000 tona miješanog komunalnog otpada u PGŽ-u bit će predodređeno za obradu, što je 35.000 tona ispod kapaciteta postrojenja za MBO.

5.4.2.4 Godine 2013., ministar nadležan za zaštitu okoliša izjavio je da je kapacitet postrojenja za MBO na Marišćini veći od potrebnoga, ali obrazložio je kako je to neophodno zbog veće proizvodnje otpada tijekom turističke sezone⁹⁶. U tom smislu, postrojenje za MBO projektirano je s prosječnim dnevnim kapacitetom od 350 t, ali je dovoljno fleksibilno da bi u ljetnim mjesecima obradilo i 400 t krutog komunalnog otpada dnevno. Na primjer, u kolovozu 2018. godine, dnevni prosjek količine ulaznog otpada u ŽCGO-u iznosio je 400 t⁹⁷. K tome, u ŽCGO Marišćina mogao se očekivati prihvati dodatnih količina miješanog komunalnog otpada iz sjevernog dijela Ličko-senjske županije, kao što se dade naslutiti iz Plana gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2007.-2015 godine.

Uloga EIB-a (ocjena i praćenje projekta)

5.4.2.5 Godine 2010. EIB je obaviješten kako će se u razdoblju od 2012. do 2041. godine u ŽCGO radi obrade dovoziti više od 100.000 t miješanog komunalnog otpada. Kako bi osigurao da kapacitet ne bude precijenjen, EIB je zatražio da svi gradovi i općina na području PGŽ-a sklope ugovore o odvozu otpada u ŽCGO Marišćina prije izgradnje ŽCGO-a. Isto tako, EIB je nositelja projekta pozvao na uspostavu suradnje s Ličko-senjskom županijom radi obrade dijela njezinoga otpada. Naposljetu, EIB se raspitao i dobio podatke o odvojenom prikupljanju otpada na području PGŽ-a.

Po zaprimanju pritužbe s predmetnim navodom, EIB je to pitanje iznio pred nadležna tijela u Hrvatskoj. Primjerice, EIB je 2013. godine razmotrio tokove otpada i ciljeve odvojenog prikupljanja te zaključio kako ovi ne bi trebali značajnije utjecati na rad postrojenja za MBO.

Zaključci i preporuke

5.4.2.6 U 2015. godini, kapacitet postrojenja za MBO bio je primjeren. Budu li ispunjeni ciljevi postavljeni glede smanjenja ukupne količine proizvedenog i odvojeno prikupljenog miješanog komunalnog otpada, što uključuje i biorazgradivi komunalni otpad, postrojenje će do 2022. godine biti prekapacitirano. No, veći kapacitet opravdan je oscilacijama u proizvodnji otpada tijekom godine uslijed turističke sezone. Isto tako, veći kapacitet nudi prostor za obradu otpada iz susjednih županija.

5.4.2.7 U odnosu na ulogu EIB-a, EIB-CM zaključuje da je ovaj pritužbeni navod neosnovan. EIB je pregledao mjerodavnu dokumentaciju poput podataka o tokovima otpada i ciljeva odvojenog prikupljanja, koji su svi ukazivali na to da kapacitet nije prevelik. EIB je od PGŽ-a zatražio da s gradovima i općinama na području županije sklopi ugovore o odvozu otpada u ŽCGO

⁹⁵ Tablica 11, ciljevi 1.1, 1.2 i 1.3 iz Plana gospodarenja otpadom za razdoblje 2017–2022.

⁹⁶ <http://www.novilist.hr/Vijesti/Rijeka/Zmajovic-Mariscina-je-primjer-kojeg-ce-ostatak-Hrvatske-morati-slijediti> (pristupljeno 26. listopada 2018.)

⁹⁷ Zapisnik o obavljenom inspekcijskom nadzoru od 3. kolovoza 2018., KLASA: 351-02/18-03/600, UR.BROJ: 517-08-1-4-18-2.

Marišćina kako bi se osigurao dostatan tok otpada. EIB je pristupio aktivnom praćenju. Po zaprimanju pritužbe, EIB se raspitao o ovom pitanju (vidi odj. 5.1.5. i t. 5.4.2.5.).

5.4.2.8 Stoga EIB-CM ne iznosi nikakve posebne preporuke u tom smislu.

5.4.3. C.3 – Tržiste za plasman goriva proizvedenog u postrojenju za MBO

Navod

5.4.3.1 Postrojenje za MBO neće proizvoditi visokokvalitetno kruto oporabljeno gorivo (SRF), već niskokalorično, neutrživo gorivo dobiveno iz otpada (RDF), za kojim neće biti nikakve potražnje ili će potražnja u najboljem slučaju biti kolebljiva. Stoga će se javiti pitanje skladištenja tog goriva ili pronalaženja novih rješenja za njegov plasman.

Nalazi

5.4.3.2 Kruto oporabljeno gorivo (SRF) je gorivo dobiveno iz neopasnog otpada u skladu s europskom normom EN 15359. Tom se normom od proizvođača zahtijeva da točno naznače neto kalorijsku vrijednost goriva i njegov sadržaj klora i žive, ali konačnu kvalitetu goriva određuje kupac⁹⁸.

U okolišnoj dozvoli za ŽCGO Marišćina zahtijeva se klasifikacija i kontrola sadržaja klora i žive te ogrjevne vrijednosti jednom mjesечно, tako da ista u tom smislu udovoljava normi EN 15359. Izuzev toga, u dozvoli nema nikakvog spomena o kvaliteti goriva.

U načelu, što je viša kvaliteta goriva, to je niži postotak goriva izdvojenog iz ulaznog otpada u postrojenju za MBO. Na primjer, visokokvalitetno gorivo (SRF) iznosi 30%, a nisko/srednjekvalitetno gorivo najmanje 45% ulaznog otpada u postrojenju za MBO. U projektnoj dokumentaciji, postotak goriva okvirno se utvrđuje na 35% ulaznog otpada u postrojenju za MBO⁹⁹.

5.4.3.3 Konačna kvaliteta goriva utvrđuje se ugovorom o kupoprodaji. Svjesna ograničenja tog tržista, Europska komisija je 2011. godine zatražila od operatora ŽCGO-a Marišćina da takav ugovor sklopi prije puštanja postrojenja za MBO u probni rad¹⁰⁰.

Godine 2012., jedna cementara potpisala je pismo namjere u vezi s otkupom goriva. To je konačno potvrđeno ugovorom između operatora i dotične cementare u studenome 2016. godine¹⁰¹. Tim ugovorom utvrđuje se kvaliteta goriva proizvedenog u ŽCGO-u Marišćina.

5.4.3.4 Međutim, cementara ne iskorištava sve gorivo proizvedeno u postrojenju za MBO. Od 15.863 tona goriva proizvedenog 2017. godine, do prosinca 2017. cementari je isporučeno nešto više od 2.800 tona¹⁰². U prvih šest mjeseci 2018. godine, od 12.000 tona proizvedenog goriva, cementari je isporučeno tek 40 tona. Cementara nije preuzimala gorivo jer njegova

⁹⁸ <http://resource.co/article/difference-between-rdf-and-srf-10156> (pristupljeno 26. listopada 2018.)

⁹⁹ Dodatak I. poglavije 6. Dvostranog sporazuma o projektu.

¹⁰⁰ Članak 10. Dvostranog sporazuma o projektu.

¹⁰¹ Financijski plan i plan radna operatora za 2017. – dostupan na: <https://www2.pgz.hr/doc/dokumenti/2017/01-ekoplus-plan.pdf> (pristupljeno 26. listopada 2018.)

¹⁰² Poglavlje 2.1. Financijskog plana i plana radna operatora za 2018.

kvaliteta nije odgovarala ugovorenoj¹⁰³. U travnju 2017. godine, inspekcija zaštite okoliša izdala je protiv operatora i njegovoga direktora prekršajni nalog s novčanom kaznom u ukupnom iznosu od 27.000¹⁰⁴ zbog kršenja okolišne dozvole za ŽCGO Marišćina time što se gorivo skladištilo unutar ŽCGO-a umjesto da se isporučuje cementarij¹⁰⁵.

5.4.3.5 Ugovor s cementarom istječe u 2018. godini¹⁰⁶, pa operator priprema dokumentaciju za novi postupak javne nabave radi zbrinjavanja goriva. K tome, operator proučava potražnju za gorivom na regionalnom tržištu¹⁰⁷ te je stupio u kontakt s nadležnim tijelima u Hrvatskoj u vezi s izgradnjom postrojenja koja bi u Hrvatskoj mogla iskorištavati gorivo proizvedeno u ŽGCO-ima i proizvoditi toplinsku i/ili električnu energiju¹⁰⁸.

To nije prvi puta da se operator obratio nadležnim tijelima u vezi s alternativnim tržištima za gorivo. U siječnju 2014. godine, operator je PGŽ-u uputio dopis u kojem ga upoznaje s izazovima zbrinjavanja goriva¹⁰⁹. Operator ga je upoznao s povezanim troškovima i zatražio sastanak s državnim tijelima nadležnim za okoliš, gospodarstvo i energetiku. Mjesec dana kasnije, PGŽ je ministarstvu nadležnom za okoliš poslao dopis u kojem mu je predložio sastanak radi rasprave o različitim mogućnostima plasmana goriva¹¹⁰. Hrvatska tijela nadležna za okoliš, poljoprivredu, gospodarstvo, vode i energetiku osnovala su radnu skupinu. Njezina glavna zadaća je izraditi dokument o stajalištu u vezi s planiranjem energetskog iskorištavanja goriva dobivenog obradom otpada.

Uloga EIB-a (ocjena i procjena projekta)

5.4.3.6 Od samoga početka EIB je ukazivao na to da u Hrvatskoj nema tržišta za plasman SRF-a i raspitivao se kod zajmoprimca vodi li se računa o toj problematici. Zajmoprimac ga je uvjeravao u to da tržišna potražnja postoji. Što se tiče kvalitete goriva, EIB je zagovarao proizvodnju goriva niže kvalitete, koje doprinosi ispunjavanju ciljeva iz Direktive o odlagalištima u vezi s preusmjerenjem biorazgradivog otpada. Preporuka EIB-a bilo je gorivo srednje/niske kvalitete (najmanje 45% ulaznog otpada u postrojenju za MBO) koje, uz papir i plastiku, treba sadržavati i biomasu.

EIB-CM prima na znanje da zajmoprimac nije izvjestio o izazovima u vezi s plasmanom goriva proizведенog u postrojenju ŽGCO-a za MBO.

Po zaprimanju pritužbe s predmetnim navodom, EIB je to pitanje iznio pred nadležna tijela U Hrvatskoj. Primjerice, godine 2014./2015. EIB je zaključio da je cementara, koja je tehnički spremna za prihvat i iskorištavanje goriva, s operatorom već potpisala pismo namjere u vezi s otkupom goriva. Tijekom tog razdoblja, tj. prije nego što je operator sklopio ugovor s

¹⁰³ http://www.novilist.hr/Vijesti/Rijeka/OPET-U-PREKRSAJU-Ekoplus-gorivo-iz-otpada-ne-vozi-u-Koromacno-ne-g-o-pet-odlaze-na-Mariscini?meta_refresh=true (pristupljeno 26. listopada 2018.)

¹⁰⁴ 200.000,00 HRK je približno 27.000,00 EUR prema tečaju od 26. listopada 2018.

¹⁰⁵ Prekršajni nalog KLASA: 351-02/17- 70/13, UR. BROJ: 517-08-17-1
<http://radio.hrt.hr/data/files/9b888d7629514b47599b504e0cc809884e2b5651.pdf> http://www.novilist.hr/Vijesti/Rijeka/OPET-U-PREKRSAJU-Ekoplus-gorivo-iz-otpada-ne-vozi-u-Koromacno-ne-g-o-pet-odlaze-na-Mariscini?meta_refresh=true (pristupljeno 26. listopada 2018.)

¹⁰⁶ Poglavlje 4.4. Financijskog plana i plana radna operatora za 2018.

¹⁰⁷ Poglavlje 4.4. Financijskog plana i plana radna operatora za 2018.

¹⁰⁸ http://www.novilist.hr/Vijesti/Rijeka/OPET-U-PREKRSAJU-Ekoplus-gorivo-iz-otpada-ne-vozi-u-Koromacno-ne-g-o-pet-odlaze-na-Mariscini?meta_refresh=true (pristupljeno 26. listopada 2018.)

¹⁰⁹ Dopis operatora upućen njegovim osnivačima (PGŽ-u, Gradu Rijeci i Čistoći) od 28. siječnja 2014., br. 1401-034/DŠ.

¹¹⁰ Dopis KLASA: 351-01/12—01/169 i dopis UR. BROJ: 2170/1-09/10-14-97 od 3. veljače 2014.; poglavje B Izvješća o obavljenoj reviziji - Gospodarenje otpadom na području Primorsko-goranske županije, Rijeka, listopad 2014.

cementarom, EIB je nadležnim tijelima u Hrvatskoj savjetovao da pronađu alternativne mogućnosti plasmana. Na primjer, EIB je od operatora zatražio da s nadležnim tijelima u Hrvatskoj nastavi dijalog radi pronalaženja alternativnih rješenja za plasman. Još u rujnu i listopadu 2018. godine, nakon što ga je EIB-CM obavijestio o odnosnim izazovima, EIB je zatražio i od zajmoprimeca dobio ažurirane podatke o kvaliteti i plasmanu proizvedenog goriva.

Zaključci i preporuke/prijedlozi za poboljšanje

5.4.3.7 Postrojenje za MBO proizvodi gorivo čija je kvaliteta niža od one ugovorene s cementarom. Cementara ne preuzima sve proizvedeno gorivo. K tome, sporno je i skladištenje goriva (vidi odj. 5.1.2. i t. 5.4.3.4.). Operator trenutačno priprema dokumentaciju za novi postupak javne nabave radi zbrinjavanja goriva te radi na pronalaženju alternativnih rješenja. U vezi s time, na državnoj razini poduzimaju se koraci kako bi se riješilo pitanje plasmana goriva proizvedenog u ŽCGO-ima u Hrvatskoj (vidi t. 5.4.3.5.).

5.4.3.8 U odnosu na ulogu EIB-a, EIB-CM zaključuje da je ovaj pritužbeni navod neosnovan. Tržište za plasman goriva proizvedenog u postrojenju za MBO ušlo je u obuhvat EIB-ove ocjene projekta. EIB je pristupio aktivnom praćenju. Po zaprimanju pritužbe, EIB se raspitao i pratio zbivanja u vezi s plasmanom goriva proizvedenog u postrojenju za MBO (vidi odj. 5.1.5. i t. 5.4.3.6.). EIB je ustanovio kako je ugovor o kupoprodaji goriva sklopljen s cementarom koja je tehnički spremna za prihvrat i iskorištavanje goriva te je dobio podatke o kvaliteti goriva i njegovome plasmanu.

5.4.3.9 EIB je potvrđio kako će u okviru svog postupka praćenja i dalje motriti je li osiguran plasman goriva proizvedenog u postrojenju za MBO.

S obzirom na to da je EIB za izazove vezane uz plasman goriva proizvedenog u postrojenju ŽCGO-a za MBO prvi puta doznao od EIB-CM-a, EIB-CM predlaže EIB-u da razmisli o tome da zajmoprimec/nositelje projekata ubuduće upozna s pitanjima o kojima su dužni izvješćivati, što bi trebalo uključivati i izvješćivanje o otvorenim pitanjima obuhvaćenim pritužbom urudžbiranom pri EIB-CM-u.

S obzirom na korake koji se trenutačno poduzimaju na državnoj razini, EIB-CM predlaže EIB-u da razmisli o tome da domaćim nadležnim tijelima ponudi tehničku pomoć u osiguravanju plasmana goriva proizvedenog u ŽCGO-ima u Hrvatskoj.

S obzirom na to da je ovaj pritužbeni navod neosnovan u odnosu na ulogu EIB-a, EIB-CM ne iznosi nikakve posebne preporuke u tom smislu.

5.5. D – Navodi koji se odnose na troškove projekta

5.5.1 D.1 – Kapitalni izdaci

Navod

5.5.1.1 *Kapitalni izdaci projekta nisu nikada propisno objavljeni.*

Nalazi

5.5.1.2 Godine 2011., Europska komisija i zajmoprimec procijenili su ukupne troškove projekta za sve četiri faze (vidi odj. 2.2.) na 101,6 mil. eura. Ukupni procijenjeni troškovi za Faze 0, 1 i 2, tj. troškovi provedbe projekta (vidi odj. 5.1.2.), u tom trenutku nisu bili javno dostupni. Bespovratna potpora Komisije iznosila je 22,3 mil. eura, a zajam EIB-a 10 mil. eura¹¹¹.

Godine 2012., prema podacima dostupnim na mrežnim stranicama EIB-a, ukupni troškovi projektnih Faza 0, 1 i 2 iznosili su 59 mil. eura. EIB-u su te procjene dostavila hrvatska nadležna tijela.

Godine 2013., Komisija i zajmoprimec korigirali su procijenjene troškove projekta. Tada su troškovi iznosili 87,8 mil. eura.¹¹² Procijenjeni troškovi Faza 0, 1 i 2 iznosili su 49,7 mil. eura. Od tog iznosa, na bespovratnu potporu Komisije otpadalo je 25,9 mil. eura, a na zajam EIB-a 4,2 mil. eura¹¹³. Ti podaci bili su dostupni javnosti¹¹⁴.

Tablica u nastavku sadrži podrobniju raščlambu procjene troškova iz 2013. godine.

TABLICA 2 – FINANCIJSKI PLAN SADRŽAN U PRIJAVI PROJEKTA ŽCGO MARIŠĆINA ZA FINANCIRANJE IZ IPA-e

Dijelovi projekta		Aktivnosti	Izvor financiranja	Maks. udio (%)	Financiranje (%)	EUR	
Faza 0	Aktivnosti koje prethode uspostavi ŽCGO-a	Izrada dokumentacije	Domaći	FZOEU Županija	60 40	60 40	556.211 370.807
		Izrada tehničke dokumentacije	Domaći	Županija /JLS	100	100	3.048.088
		Otkup zemljišta	Domaći	FZOEU Županija	60 40	60 40	2.440.139 1.626.759
Faza1	ŽCGO	Ugovori o nabavi radova, robe i usluga	Sredstva EU-a Domaći	IPA FZOEU Županija	80 9 20	71 9 20	15.618.995 1.992.760 4.402.939
		Komunalni doprinos i dozvole	Domaći	Županija	100	100	500.000
	Postrojenje za MBO	Izgradnja postrojenja za MBO	Sredstva EU-a Domaći	IPA Zajam MFI-a		71 29	10.270.618 4.205.635
Faza 2	Pretovarne stanice	Izrada tehničke dokumentacije	Domaći	FZOEU Županija	60 40	60 40	150.130 100.087

¹¹¹ Dodatak I. poglavija 14. i 15. izmjena i dopuna Dvostranog sporazuma o projektu iz 2011.

¹¹² Dodatak I. poglavje 14. izmjena i dopuna Dvostranog sporazuma o projektu iz 2013.

¹¹³ Dodatak I. poglavija 14. i 15. Dvostranog sporazuma o projektu.

¹¹⁴ Dvostrani sporazum objavljen je u Narodnim novinama Republike Hrvatske (<https://narodne-novine.nn.hr/>), točnije, u brojevima 8/09, 11/11 i 3/13.

Pritužbeni mehanizam EIB-a

Dijelovi projekta		Aktivnosti	Izvor financiranja		Maks. udio (%)	Financiranje (%)	EUR
		Izgradnja	Domaći	FZOEU	80	80	3.511.012
				JLS	20	20	877.753
Faza 3	Proširenje ŽCGO-a	Proširenje odlagališta i izgradnja novog postrojenja za proizvodnju električne energije	Domaći	Operator	100	100	38.135.729
		UKUPNO					87.807.661

5.5.1.3 Konačni troškovi Faza 0, 1 i 2 iznosili su 43,8 mil. eura. EIB je odobrio zajam u iznosu od 12,2 mil eura. Nakon provedbe Faze 3, konačni troškovi projekta iznosit će 81,9 mil eura¹¹⁵.

Dio EIB-ovog zajma za ŽCGO Marišćina otplatit će operator. Radi financiranja Faza 0, 1 i 2, operator je sa zajmoprimcem sklopio ugovor o sufinanciraju projektu ŽCGO Marišćina u iznosu od 4,6 mil. eura¹¹⁶. Operator je s otplatom zajma EIB-a otpočeo u travnju 2017. godine¹¹⁷. Podaci o terminskom planu i iznosima otplate dostupni su javnosti¹¹⁸. Ostatak EIB-ovog zajma (7,6 mil. eura) bit će otplaćen iz drugih izvora.

Uloga EIB-a (ocjena i praćenje projekta)

5.5.1.4 EIB je primio na znanje dvostrani sporazum između Europske komisije i zajmoprimca iz 2011. godine. Godine 2012., na temelju ishoda postupaka javne nabave, EIB je troškove Faza 0, 1 i 2 projekta ŽCGO Marišćina procijenio na 43,2 mil. eura. Taj iznos jednak je konačnim troškovima tih triju faza (43,8 mil. eura). S obzirom na to da su troškovi iznosili između 50 mil. i 10 mil. eura, EIB je ocijenio projekt kako je izloženo u odjelicima 3.4. i 3.5.

Zajmoprimac je izvijestio o troškovima. Po zaprimanju pritužbe s predmetnim navodom, EIB je to pitanje iznio pred nadležna tijela U Hrvatskoj.

Zaključci i preporuke/prijedlozi za poboljšanje

5.5.1.5 Procjene kapitalnih izdataka objavljene su na odgovarajući način.

5.5.1.6 U odnosu na ulogu EIB-a, EIB-CM zaključuje da je ovaj pritužbeni navod neosnovan. EIB je ocijenio kapitalne izdatke Faza 0, 1 i 2. EIB je pristupio aktivnom praćenju. Po zaprimanju pritužbe, EIB je pratio zbivanja u vezi s ovim pitanjem (vidi odj. 5.1.5. i t. 5.5.1.4.).

5.5.1.7 Stoga EIB-CM ne iznosi nikakve posebne preporuke u tom smislu.

¹¹⁵ Troškovi provedenih Faza 0, 1 i 2 i očekivani troškovi Faze 3 koju će se provesti u budućnosti.

¹¹⁶ Poglavlje 5.4. Financijskog plana i plana radna operatora za 2018.

¹¹⁷ Poglavlje 5.4. Financijskog plana i plana radna operatora za 2018.

¹¹⁸ Ti podaci sadržani su u finansijskim planovima operatora, dostupnim na njegovim mrežnim stranicama (www.ekoplus.hr).

5.5.2 D.2 – Izdaci poslovanja

Navod

5.5.2.1 *Izdaci poslovanja ŽCGO-a Marišćina bit će viši od procijenjenih uslijed primjene zastarjele tehnologije MBO i troškova zbrinjavanja goriva proizvedenog u postrojenju za MBO.*

Nalazi

5.5.2.2 Time što se stari pristup zbrinjavanju otpada, zasnovan na ograničenoj brizi za zaštitu okoliša, zamjenjuje novim pristupom, utemeljenim na obradi otpada i njegovom zbrinjavanju u skladu s mjerodavnim standardima, povećavaju se troškovi gospodarenja otpadom. Operator je dužan odrediti odgovarajuću ulaznu pristojbu kako bi se osigurala održivost i finansijska isplativost projekta¹¹⁹.

5.5.2.3 Godine 2012., u studiji izvodljivosti koju je odobrila Europska komisija, ulazna pristojba određena je u iznosu od 37,16 do 45,39 eura po toni dovezenog miješanog komunalnog otpada. Ulazna pristojba izračunata je na temelju tehničkih podataka o prosječnoj proizvodnji otpada po stanovniku na području PGŽ-a, u skladu sa Strategijom gospodarenja otpadom Republike Hrvatske. Kod određivanja ulazne pristojbe vodilo se računa o raznim troškovima i prihodima, kao što su troškovi i možebitni prihodi povezani s gorivom proizvedenim u postrojenju za MBO. Operator je prepostavio kako manipuliranje gorivom za sobom neće povlačiti nikakve troškove ni prihode.

5.5.2.4 Ta se prepostavka pokazala netočnom. U stvarnosti, ŽCGO plaća cementari približno 30 eura po toni za preuzimanje proizvedenog goriva¹²⁰. Ta cijena jednaka je i u sličnim slučajevima u drugim zemljama¹²¹. Godine 2018. istekao je ugovor s cementarom. Prema mišljenju operatora, cijena zbrinjavanja mogla bi u budućnosti čak i rasti¹²².

Vjerojatno je da su se troškovi vezani uz manipuliranje gorivom odrazili na ulaznu pristojbu. U 2017. godini, ulazna pristojba ŽCGO-a Marišćina za miješani komunalni otpad iznosila je približno 63 EUR/t + PDV¹²³.

5.5.2.5 Naposljetku, rastući troškovi gospodarenja otpadom u PGŽ-u prebacuju se na stanovnike županije. Primjerice, u rujnu 2017. godine, naknada za skupljanje i zbrinjavanje komunalnog otpada u Gradu Rijeci porasla je s 4,50 na 9,40 eura po kućanstvu¹²⁴. Vlasti tvrde da je do

¹¹⁹ Dvostrani sporazum o projektu.

¹²⁰ Ovaj zaključak se, između ostalog, temelji na sljedećem:

- izjavi operatora u vezi s gorivom iz ŽCGO-a iz siječnja 2014. godine (http://www.mariscina.com/wp-content/uploads/2014/02/PrijepisDokumenta_Ekoplus.pdf (pristupljeno 26. listopada 2018.),
- izvešće objavljenom pod naslovom „Analiza iskustava u proizvodnji i korištenju RDF u jugoistočnoj Evropi“, Sarajevo, rujan 2016., ENOVA, financiranom sredstvima Njemačke organizacije za međunarodnu suradnju (GIZ) i
- napisima u sredstvima javnog priopćavanja (npr. <http://www.novilist.hr/Vijesti/Hrvatska/Mejlu-milijune-a-ne-smece-Hoce-li-Centar-za-gospodarenje-otpadom-Mariscina-postati-novi-Obrovac> i http://www.novilist.hr/Vijesti/Rijeka/OPET-U-PREKRSAJU-Ekoplus-gorivo-iz-otpada-ne-vozi-u-Koromacno-ne-g-o-pet-odlaze-na-Mariscini?meta_refresh=true (pristupljeno 26. listopada 2018.).

¹²¹ Npr. postrojenje za MBO u gradu Villafalletto u Italiji.

¹²² Poglavlje 4.4. Finansijskog plana i plana radna operatora za 2018. i http://www.novilist.hr/Vijesti/Rijeka/OPET-U-PREKRSAJU-Ekoplus-gorivo-iz-otpada-ne-vozi-u-Koromacno-ne-g-o-pet-odlaze-na-Mariscini?meta_refresh=true (pristupljeno 26. listopada 2018.)

¹²³ <http://www.ekoplus.hr/documents/2017/Cjenik-usluga.pdf> (pristupljeno 26. listopada 2018. 470 HRK je približno 63 EUR prema tečaju od 26. listopada 2018.

¹²⁴ <http://novilist.hr/index.php/Vijesti/Rijeka/OSJETNO-POSKUPLJENJE-Racuni-s-visim-cjenama-odvoza-smeca-u-Rijeci-stizu-u-listopadu> (pristupljeno 26. listopada 2018.); 33,63 HRK je približno 4,5 EUR, a 70,16 HRK je približno 9,5 EUR prema tečaju od 26.

tog porasta došlo jer se cijene nisu povećavale još od 1995. godine i da zbrinjavanje otpada u ŽCGO-u Marićina košta više od zbrinjavanja otpada na odlagalištima koja nisu u skladu s Direktivom o odlagalištima, što je bio običaj prije puštanja u rad ŽGCO-a¹²⁵. Isto tako, vlasti navode kako se to povećanje primjenjuje samo na miješani komunalni otpad, ali ne i na otpad koji se odvaja radi recikliranja¹²⁶.

Uloga EIB-a (ocjena i praćenje projekta)

- 5.5.2.6 Tijekom ocjene projekta koju je obavio 2012. godine, EIB je ulaznu pristojbu procijenio na 48 eura po toni komunalnog otpada. EIB je ustanovalo da je cementara s operatorom već potpisala pismo namjere u vezi s preuzimanjem goriva te je prepostavku kako manipuliranje gorivom neće prouzročiti nikakve troškove opisao kao optimističnu.

Zajmoprimec je 2016. godine izvjestio da je operator odredio ulaznu pristojbu, ali nije izvjestio o točnoj cijeni.

Po zaprimanju pritužbe s predmetnim navodom, EIB je to pitanje iznio pred nadležna tijela U Hrvatskoj. EIB je preporučio da se rad postrojenja za MBO optimizira kako bi se u njemu proizvodile količine koje je moguće preuzeti uz maksimalan prihod/minimalan trošak, na način koji je u skladu s mjerodavnim propisima, i kako bi se što više smanjila količina izlaznog otpada koji se zbrinjava na odlagalištu i u bioreaktoru. EIB je iznova potvrdio svoje mišljenje kako je operatorov scenarij s nultom cijenom konzervativan. U srpnju 2014. i studenom 2015. godine, EIB je nadležna tijela u Hrvatskoj pozvao na pronalaženje alternativnih rješenja za plasman goriva, kojima bi se u budućnosti mogla stvoriti određena konkurenca i spustiti cijene preuzimanja goriva. EIB je napomenuo kako će ulazna pristojba u svakom slučaju iziskivati usklađivanje postojećeg cjenika za gospodarenje otpadom, za što bi se trebale pobrinuti lokalne vlasti. Nakon što ga je EIB-CM obavijestio o iznosu nove ulazne pristojbe, EIB se raspitao i o tom pitanju.

Zaključci i preporuke/prijedlozi za poboljšanje

- 5.5.2.7 Povećani troškovi vezani uz zbrinjavanje goriva proizvedenog u postrojenju za MBO doprinijeli su povećanju izdataka poslovanja ŽCGO-a Marićina, što se odrazilo i na ulaznu pristojbu za miješani komunalni otpad. Ti troškovi potom su prebačeni na tamošnje stanovnike, uslijed čega projekt ima veći utjecaj na društvo od prvobitno predviđenog (vidi odj. 5.1.2. i t. 5.5.2.4. do 5.5.2.6.). Kako je ranije zaključeno (vidi t. 5.4.1.8.), tehnologija MBO u skladu je s mjerodavnim standardima.

- 5.5.2.8 U odnosu na ulogu EIB-a, EIB-CM zaključuje da je ovaj pritužbeni navod neosnovan.

Troškovi poslovanja, pa tako i ulazna pristojba, ušli su u obuhvat EIB-ove ocjene projekta, gdje je prepostavka kako manipuliranje gorivom za sobom neće povlačiti nikakve troškove opisana kao optimistična.

listopada 2018. Vidi također cjenik na <https://www.cistoca-ri.hr/sites/default/files/datoteke/a5/a56b945c-841d-44fb-8659-bf3d52b6bb94.pdf> (pristupljeno 26. listopada 2018.)

¹²⁵ <http://www.jutamji.hr/vijesti/hrvatska/odvoz-smeca-u-rijeci-od-rujna-bit-ce-duplo-skuplji-znamo-da-nije-popularno-donositi-takve-odluke-ali-cjena-nije-rasla-22-godine/6402644/> (pristupljeno 26. listopada 2018.)

¹²⁶ <http://www.fuman.hr/cistoca-najavila-promjenu-nacina-obracuna-odvoza-otpada/> (pristupljeno 26. listopada 2018.)

Zajmoprimec nije izvijestio o tome da je uvedena ulazna pristojba otprilike 31% viša od procijenjene ulazne pristojbe, kao ni o tome koji su razlozi za to (vidi t. 5.5.2.6.). EIB je pristupio aktivnom praćenju. Po zaprimanju pritužbe, EIB se raspitao o ovome pitanju (vidi odj. 5.1.5. i t. 5.5.2.6.). EIB je neprestano upozoravao na to da je scenarij s nultom cijenom zbrinjavanja goriva proizведенog u postrojenju za MBO optimističan. Pozivao je vlasti u Hrvatskoj na pronalaženje alternativnih rješenja za preuzimanje goriva, kojima bi se mogle spustiti cijene.

5.5.2.9 EIB je potvrdio kako će u okviru svog postupka praćenja i dalje motriti je li se novo rješenje za preuzimanje goriva (vidi t. 5.5.2.4.) pozitivno odrazilo na izdatke poslovanja ŽCGO-a.

S obzirom na to da je EIB za to da je ulazna pristojba otprilike 31% viša od procijenjene prvi puta doznao od EIB-CM-a, EIB-CM predlaže EIB-u da razmisli o tome da zajmoprimec/nositelje projekata ubuduće upozna s pitanjima o kojima su dužni izvješćivati, što bi trebalo uključivati i izvješćivanje o otvorenim pitanjima obuhvaćenim pritužbom urudžbiranom pri EIB-CM-u.

S obzirom na to da je ovaj pritužbeni navod neosnovan u odnosu na ulogu EIB-a, EIB-CM ne iznosi nikakve posebne preporuke u tom smislu.

6. **SAŽETAK ZAKLJUČAKA I PREPORUKA/PRIJEDLOGA ZA POBOLJŠANJE**

6.1. U odnosu na **projektne planove i/ili mjerodavne standarde, EIB-CM zaključuje da je od devet navoda iz zaprimljene pritužbe:**

- a. Projekt u skladu s projektnim planovima i mjerodavnim standardima u odnosu na pet navoda.
- b. U vrijeme podnošenja pritužbe, pred projektom su stajali izazovi u odnosu na jedan navod, ali ti su izazovi u međuvremenu riješeni i projekt je u skladu sa standardima koji se na njega primjenjuju:
  - Mjerodavni standardi u vezi s neugodnim mirisima (navod B.1) u prošlosti su kršeni, ali ti se standardi više ne krše i trenutačno se poduzimaju dodatne mjere radi daljnog smanjenja neugodnih mirisa.
- c. Projekt još uvijek nije u potpunom skladu s projektnim planovima i/ili mjerodavnim standardima u odnosu na tri navoda:
  - Cjelokupni projekt ŽCGO-a Marišćina proveden je različito od prvobitnog plana provedbe time što je u njega uključeno privremeno skladištenje otpada na lokaciji Marišćina i njegovo kasnije odlaganje na privremenom odlagalištu (navod A.1), što je vidljivo i iz PUO-a. Privremeno odlagalište još uvijek nije službeno zatvoreno u skladu s mjerodavnim standardima.
  - Postrojenje za MBO proizvodi gorivo čija je kvaliteta niža (navod C.3) od one ugovorene s cementarom, što dovodi do ograničenog preuzimanja/iskorištavanja proizведенog goriva i izazova u vezi s njegovim skladištenjem.
  - Povećani troškovi vezani uz zbrinjavanje goriva proizведенog u postrojenju za MBO doprinijeli su povećanju izdataka poslovanja (navod D.2) ŽCGO-a Marišćina u odnosu na njihovu prvobitno predviđenu razinu.

- 6.2. U odnosu na **ulogu EIB-a**, EIB-CM napominje kako u odgovornosti EIB-a ulaze kako ocjena projekta, tako i njegovo praćenje.

EIB-ova ocjena projekta obuhvatila je sve pritužbene navode izuzev navoda vezanog uz privremeno odlagalište (navod A.1), jer nije bilo nikakvih spoznaja o planovima za skladištenje i odlaganje otpada unutar i oko ŽCGO-a prije početka njegovoga rada.

- a. S obzirom na to da sadržaj ocjene projekta nije pobliže određen (vidi odj. 3.5), **EIB-CM zaključuje da ovaj projekt pokazuje kako je ocjena projekta koja se sastoji od upitnika za zajmoprimca, obilaska lokacije i sastavljanja potankog izvješća**, što je u ovom slučaju obavljeno (vidi odj. 5.1.2.), **primjerena**.

U odnosu na praćenje projekta, EIB-CM napominje kako zajmoprimac nije izvijestio o sljedećem:

- privremenom skladištenju otpada na lokaciji Marišćina, odnosnoj presudi suda i ranim fazama rada privremenog odlagališta (navod A.1; navod B.1),
  - izazovima vezanim uz plasman goriva proizvedenog u postrojenju ŽCGO-a za MBO (navod C.3) i
  - povećanim izdacima poslovanja (navod D.2) prouzročenim višim troškovima zbrinjavanja goriva proizvedenog u postrojenju za MBO u odnosu na njihovu predviđenu razinu.
- b. S obzirom na navedeno, EIB-CM zaključuje da bi **EIB-u ubuduće moglo biti od koristi kada bi zajmoprimce/nositelje projekata upoznavao s pitanjima o kojima su dužni izvješćivati, što bi trebalo uključivati i redovno izvješćivanje o otvorenim pitanjima obuhvaćenim pritužbom urudžbiranom pri EIB-CM-u**.

Nakon što je obaviješten o pritužbi, EIB je pristupio aktivnom praćenju. EIB je obavio obilaske lokacije i pratilo zbivanja u pogledu konkretnih pitanja istaknutih u pritužbi. Primjerice, EIB je pratilo zbivanja u vezi s pitanjem privremenog odlagališta (navod A.1) kako bi se pobrinuo za njegovo projektiranje, izgradnju i zatvaranje u skladu s mjerodavnim standardima ne bi li se njegov možebitan štetni utjecaj na okoliš sveo na najmanju moguću mjeru. EIB je također pratilo zbivanja u vezi s pitanjem neugodnih mirisa (navod B.1) radi poboljšanja života domaćeg stanovništva.

S obzirom na to da je EIB obavio ocjenu i praćenje projekta, EIB-CM zaključuje da su ovi navodi neosnovani u odnosu na ulogu EIB-a.

- 6.3. EIB je potvrdio kako će u okviru svog postupka praćenja i dalje motriti:

- je li privremeno odlagalište (navod A.1) zatvoreno u skladu s mjerodavnim standardima,
- je li osiguran plasman goriva proizvedenog u postrojenja za MBO (navod C.3) i
- je li se novo rješenje za plasman goriva pozitivno odrazilo na izdatke poslovanja ŽCGO-a (navod D.2).

EIB-CM napominje kako se na državnoj razini upravo provode aktivnosti radi rješavanja pitanja plasmana goriva proizvedenog u ŽCGO-ima u Hrvatskoj.

EIB-CM predlaže EIB-u da razmisli o tome:

- a. **da ubuduće pojasni sadržaj ocjene projekta tako što će svoje osoblje uputiti u to kako obaviti ocjenu projekta,**

- b. da zajmoprimece/nositelje projekata ubuduće upozna s pitanjima o kojima su dužni izvješćivati, što bi trebalo uključivati i redovno izvješćivanje o otvorenim pitanjima obuhvaćenim pritužbom urudžbiranom pri EIB-CM-u i
  - c. da domaćim tijelima vlasti ponudi tehničku pomoć u osiguravanju plasmana goriva proizведенog u ŽGCO-ima u Hrvatskoj.
- 6.4. Za svaki pojedini pritužbeni navod, tablica 3 u nastavku sadrži sažetak zaključaka u odnosu na: (i) projektne planove i/ili mjerodavne standarde i (ii) odgovornosti EIB-a, kao i s time povezane konkretnе prijedloge za poboljšanja, ako je to potrebno.

TABLICA 3 – SAŽETAK ZAKLJUČAKA I PREPORUKA ZA POBOLJŠANJE

Pritužbeni navod	Zaključci (projektni planovi i/ili mjerodavni standardi)	Projekt u skladu s planovima i/ili standardima?	Zaključak (odgovornost EIB-a)	Prijedlozi za poboljšanje
			EIB bi mogao razmislit o tome da zajmoprimec/nositelje projekata ubuduće upozna s pitanjima o kojima su dužni izještavati.	
A.1 Privremeno odlagalište	Cjelokupni projekt ŽCGO-a Marišćina proveden je različito od prvobitnog plana provedbe time što je u njega uključeno privremenno skladištenje otpada na lokaciji Marišćina i njegovo kasnije odlaganje na privremenom odlagalištu. Premda se na privremenom odlagalištu od rujna 2015. godine ne odiže nikakav otpad, privremeno odlagalište još uvijek nije službeno zatvoreno u skladu s mjerodavnim standardima.	Ne	Zajmoprimec nije izvjestio o ranim fazama rada privremenog odlagališta. K tome, zajmoprimec nije izvjestio o privremenom skladištenju otpada na lokaciji Marišćina i odnosnoj sudskej presudi.	
A.2 Pristupna cesta	Premda su dvije od tri dionice pristupne ceste do ŽCGO-a Marišćina i dalje nedovršene, za pristup ŽCGO-a Marišćina će se, u skladu s Rješenjem o PUO-u, rabiti alternativni pravac sve dok pristupna cesta ne bude u potpunosti dovršena.	Da	Po zaprimanju pritužbe, EIB je pristupio aktivnom praćenju. Obavio je obilaskke lokacije i pratilo zbijavanja u vezi s ovim pitanjem.	Nema
B.1 Neugodni mirisi	To što je Čistoća u 2012. godini skladištila otpad na lokaciji Marišćina dovelo je do stvaranja neugodnih mirisa, čime su prekršeni mjerodavni standardi. Međutim, prema dostupnim spoznajama, od 2014. nije bilo kršenja mjerodavnih standarda. Operator, u suradnji s mještanima, poduzima određene mjere radi daljnjeg smanjivanja neugodnih mirisa.	Izazovi riješeni	Pitanje pristupne ceste obuhvaćeno je EIB-ovom ocjenjom projekta. EIB je pristupio aktivnom praćenju. Po zaprimanju pritužbe, EIB je pratilo zbijavanja oko ovog pitanja i ustanovio kako će se do dovršenja ceste rabiti alternativni pravac.	Nema
B.2 Utjecaj na vodu za piće	Lokacija ŽCGO-a Marišćina proizlazi iz sveobuhvatnog procesa. Provjedena istraživanja pokazala su kako ŽCGO, uključujući privremeno odlagalište, ne bi trebao utjecati na pitku vodu za Grad Rijeku i kako	Da	EIB je pregledao mjerodavnu projektnu dokumentaciju i pristupio aktivnom praćenju. Nakon što je zaprimio pritužbu, EIB se raspitao o ovome pitanju.	Nema

Pritužbeni navod	Zaključci (projektni planovi i/ili mjerodavni standardi)	Projekt u skladu s planovima i/ili standardima?	Zaključak (odgovornost EIB-a)	Prijedlozi za poboljšanje
	nema dokaza o tome da je na nju do sada utjecao.			
C.1 Primjena tehnologije MBO	Tehnologija MBO, zajedno s odvojenim prikupljanjem otpada, u skladu je s mjerodavnim standardima (npr. Okvirem direktivom o otpadu, Direktivom o odlagalištima i državnim strateško-planskim dokumentima). Odabir ove tehnologije ishod je sveobuhvatnog procesa, a njezina usklađenost s mjerodavnim standardima potvrđena je izdanim dozvolama i obavljenim inspekcijskim nadzorom.	Da	EIB je pregleđao mjerodavnu projektnu dokumentaciju i pristupio aktivnom praćenju. Nakon što je zaprimio pritužbu, EIB se raspitao o ovome pitanju.	Nema
C.2 Kapacitet postrojenja za MBO	U 2015. kapacitet postrojenja za MBO bio je primijeren. Budu li ispunjeni postavljeni ciljevi smanjenja ukupne količine proizvedenog i odvojenog prikupljenog miješanog komunalnog otpada, što uključuje i biorazgradivi komunalni otpad, postrojenje će do 2022. godine biti prekapacitirano. No, veći kapacitet opravдан je oscilacijama u proizvodnji otpada tijekom godine uslijed turističke sezone. Isto tako, veći kapacitet nudi prostor za obradu otpada iz susjednih županija.	Da	EIB je pregleđao mjerodavnu dokumentaciju poput podataka o tokovima otpada i ciljeva odvojenog prikupljanja, koji su svih uključivali na to da kapacitet nije prevelik. EIB je od PGŽ-a zatražio da s gradovima i općinama na području županije sklopi ugovore o odvozu otpada u ŽCGO Marišćina kako bi se osigurao dostatan tok otpada. EIB je pristupio aktivnom praćenju. Po zaprimanju pritužbe, EIB se raspitao o ovom pitanju.	Nema
C.3 Tržište za plasman goriva proizvedenog u postrojenju za MBO	Postrojenje za MBO proizvodi gorivo čija je kvalitetni niža od one ugovorenog cementarom. Cementara ne preuzima sve proizvedeno gorivo. K tome, sporno je i sklađištenje goriva. Operator trenutačno priprema dokumentaciju za novi postupak javne nabave radi izbrinjavanja goriva te radi na pronaalaženju alternativnih rješenja.	Ne	Zajmoprimec nije izvjestio o izazovima u vezi s plasmanom goriva proizvedenog u postrojenju ŽGCO-a za MBO.	EIB bi mogao razmislisti o tome da zajmoprimec/nositelje projekata ubuduće upozna s pitanjima o kojima su dužni izvješčavati, što bi trebalo uključivati i redovno izvješćivanje o otvorenim pitanjima obuhvaćenim pritužbom utrudžbiranom pri EIB-CM-u.

Pritužbeni mehanizam EIB-a

Pritužbeni navod	Zaključci (projektni planovi i/ili mjerodavni standardi)	Projektu skladu s planovima i/ili standardima?	Zaključak (odgovornost EIB-a)	Prijedlozi za poboljšanje?
D.1 Kapitalni izdaci	Premda se procjena kapitalnih izdataka tijekom vremena mijenjala, oni su propisno objavljeni.	Da	<p>EIB je potvrdio kako će u okviru svog postupka prerađenja i dalje motiti je li osiguran plasman goriva proizvedenog u postrojenju za MBO. EIB-CM napominje kako se na državnoj razini upravo provode aktivnosti radi rješavanja pitanja plasmana goriva proizvedenog u ŽCGO-ima u Hrvatskoj.</p> <p>EIB je pregleđao mjerodavnu projektnu dokumentaciju i pristupio aktivnom praćenju. Po zaprimanju pritužbe, EIB se raspitao o ovome pitanju.</p>	Nema
D.2 Izdaci poslovanja	Povećani troškovi vezani uz zbrinjavanje goriva proizvedenog u postrojenju za MBO doprinijeli su povećanju izdataka poslovanja ŽCGO-a Marišćina u odnosu na njihovu povobitno predviđenu razinu, što se odrazilo i na ulagajući pristojbu za miješani komunalni otpad.	Ne	<p>Zajmoprimec nije izvjestio o povećanim izdacima poslovanja prouzročenim višim troškovima zbrinjavanja goriva proizvedenog u postrojenju za MBO.</p>	<p>EIB bi mogao razmislitи о tome da zajmoprimec/nositelje projekata ubuduće upozna s pitanjima o kojima su dužni izyečivati, što bi trebalo uključivati i redovno izješčivanje o otvorenim pitanjima obuhvaćenim pritužbom urudžbiranom pri EIB-CM-u.</p>

Županijski centar za gospodarenje otpadom Marišćina

Pritužbeni navod	Zaključci (projektni planovi i/ili mjerodavni standardi)	Projekt u skladu s planovima i/ili standardima?	Zaključak (odgovornost EIB-a)	Prijedlozi za poboljšanje
		Troškovi poslovanja, pa tako i ulazna pristojba, ušli su u obuhvat EIB-ove ocjene projekta.	Po zaprimanju pritužbe, EIB je pristupio aktivnom praćenju. EIB je neprestano upozoravao na to da je scenarij s nultom cijenom zbrinjavanja goriva proizvedenog u postrojenju za MBO optimističan te je vlasti u Hrvatskoj pozivao na pronaalaženje alternativnih rješenja za preuzimanje goriva, kojima bi se mogle spustiti cijene.	EIB je potvrdio kako će u okviru svog postupka praćenja i dalje motiti je li se novo rješenje za preuzimanje goriva pozitivno odrazilo na izdatke poslovanja ŽCGO-a.

S. Derkum
Voditeljica Odsjeka
za pritužbeni mehanizam

D. Petrović
Službenik za pritužbe

POPIS KRATICA

NDPPM	Načela, djelokrug i poslovnik pritužbenog mehanizma Europske investicijske banke
ŽCGO	Županijski centar za gospodarenje otpadom
PUO	Procjena utjecaja na okoliš
EIB-CM	Pritužbeni mehanizam EIB-a
IPA	Instrument za prepristupnu pomoć
MBO	Mehaničko-biološka obrada
PGŽ	Primorsko-goranska županija
RDF	Gorivo dobiveno iz otpada
SRF	Kruto uporabljeno gorivo

Udruga Krizni Eko Stožer Marišćina

Европейска инвестиционна банка	Europas Investiciju banka
Evropská investiční banka	Europos investicijų bankas
Den Europæiske Investeringsbank	Europai Beruházási Bank
Europäische Investitionsbank	Bank Europeval-Investiment
Euroopa Investeerimispank	Europese Investeringbank
Европейскa Трaнзa Епенбусев	Europejski Bank Inwestycyjny
European Investment Bank	Banco Europeu de Investimento
Banco Europeo de Inversiones	Banca Europeană de Investiții
Banque européenne d'investissement	Európska investičná banka
An Banc Eorpach Infheistlochta	Europska investicijska banka
Europska investicijska banka	Europen investointipankki
Banca europea per gli investimenti	Europelska investeringsbanken

Luxembourg, 28. ožujka 2019. godine

IG/CM/SD/DP/nh
EIB – za službene potrebe

Predmet: SG/E/2013/01

Poštovani/Poštovana,

Uprava EIB-a potvrđuje primitak Izvješća o zaključima Pritužbenog mehanizma („CM“) u vezi s gore navedenom pritužbom. Uprava EIB-a ozbiljno shvaća pitanja istaknuta u izvješću i uvažava vrijednost CM-a kao neovisnog tijela zaduženog za bavljenje pitanjima koja izazivaju zabrinutost vanjskih stranaka u pogledu projekata financiranih sredstvima EIB-a.

Međutim, Uprava EIB-a iznijela bi sljedeća zapažanja:

- CM zaključuje kako u postupanju Grupacije EIB nije bilo nikakvih nepravilnosti.
- EIB napominje kako se privremeno odlagalište, koje se nalazi uz lokaciju projekta financiranog sredstvima EZ-a/EIB-a i na koje se odnose pritužbeni navodi A.1 i B.1, ne financira sredstvima EZ-a/EIB-a. Premda obavlja sveobuhvatnu ocjenu sektora i okolnosti predmetnog projekta, EIB nije odgovoran za prijepore i pitanja u vezi s ulaganjima koja nije financirao svojim sredstvima. Po primitku pritužbe, obavljeni su odgovarajuće izvidi kako bi se projekt financiran sredstvima EZ-a/EIB-a zaštito od neželjenih posljedica, ali EIB nije u mogućnosti primati dojave o ishodu ulaganja koja se ne financiraju njegovim sredstvima, niti na taj ishod može utjecati.
- Mjerodavni partneri ispunili su sve svoje obveze u dijelu koji se odnosi na projekt financiran sredstvima EIB-a.
- EIB će propisno razmotriti prijedloge koje mu je iznio CM.

S poštovanjem,

EUROPSKA INVESTICIJSKA BANKA

M. Santoni
Glavna tajnica

P. Albouze
Zamjenik glavne tajnice

